

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om nödcentralverksamhet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ny lag om nödcentralverksamhet som ska ersätta den nuvarande lagen om nödcentraler.

Den föreslagna lagen ska tillämpas på räddningsväsendets, polisväsendets och social- och hälsovårdsväsendets nödcentralstjänster. Målsättningen är att främja befolkningens säkerhet och organisera produktionen av nödcentralstjänster och att förbättra tjänsternas tillgänglighet och kvalitet. Rutinerna i anslutning till nödcentralverksamheten och Nödcentralverkets verksamhetsmetoder förnyas så som förändringarna i verksamhetsmiljön förutsätter. Nödcentralverket lyder under inrikesministeriet och dess ämbetsområde omfattar hela landet, med undantag för landskapet Åland. Enligt förslaget ska nöd-

centralerna säkra varandra i överbelastnings situationer och undantagsförhållanden.

Den funktionella ledningen av Nödcentralverket ska enligt förslaget skötas i samarbete mellan inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. Den föreslagna lagen innebär att verkets ledningsförhållanden förtydligas och regleras mera heltäckande. Nödcentralverkets viktigaste uppgifter och jourpersonalens uppgifter ska enligt förslaget regleras på lagnivå. Registerbestämmelserna kompletteras så att regleringen av informationsbehandlingen och dataskyddet blir noggrannare reglerade än för närvarande.

Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis	3
<i>Nödcentralverket och dess verksamhet</i>	3
Ledning och styrning	3
Kretsindelning	4
Nödcentralernas uppgifter och de jourhavandes roll	5
Personal	7
Register	7
1.2 Den internationella utvecklingen samt EU:s och andra länders lagstiftning	8
1.3 Bedömning av nuläget	9
Redogörelse	9
Resultatstyrning	9
Förvaltning och kretsindelning	10
Uppgifter	11
Personal	12
Register och utlämnande av information	13
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	14
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	16
3.1 Konsekvenser i fråga om organisation, ekonomi och personal	16
3.2 Språkliga konsekvenser	17
3.3 Konsekvenser för myndigheterna	17
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	18
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	20
DETALJMOTIVERING	21
1 LAGFÖRSLAG	21
2 NÄRMARE FÖRESKRIFTER OCH BESTÄMMELSER	36
3 IKRAFTTRÄDANDE	36
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	36
LAGFÖRSLAG	38
om nödcentralverksamhet	38

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

De viktigaste författningarna om nödcentralsverksamheten är lagen om nödcentraler (157/2000) och statsrådets förordning om nödcentralsverket (990/2000), nedan nödcentralsförordningen. Den nuvarande nödcentralsverksamheten i statens regi inleddes åren 2001—2005 då räddningsväsendets nödcentraler och polisens larmcentraler samt social- och hälsovårdsväsendets mottagning av brådskande meddelanden sammanslogs till femton nödcentraler. Nödcentralsystemet genomfördes på basis av erfarenheterna av ett försök med nödcentraler som ordnades 1996—2001. Försöket ordnades enligt lagen om försök med nödcentraler (1257/1993). Inrikesministeriet svarade i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet för genomförandet av försöket.

I lagen om nödcentraler föreskrivs om Nödcentralsverkets uppgifter. Också i andra speciallagar föreskrivs det om Nödcentralsverket och nödcentralerna. Viktiga bestämmelser ingår i räddningslagen (468/2003) och i sjöräddningslagen (1145/2001). Enligt räddningslagen 6 § är Nödcentralsverket skyldigt att delta i räddningsverksamheten och befolkningsskyddet enligt vad som föreskrivs om dess uppgifter. Enligt sjöräddningslagens 4 § är Nödcentralsverket skyldigt att utöver gränsbevakningsväsendet delta i uppgifter inom sjöräddningstjänsten, om det är motiverat med tanke på de uppgifter som ingår i dess verksamhetsområde eller om det är nödvändigt med beaktande av hur allvarligt det kritiska läget är eller dess särskilda karaktär och utförandet av uppgiften inte avsevärt äventyrar myndighetens utförande av någon annan viktig lagstadgad uppgift. Nödcentralsverket deltar, enligt vad som avtalas separat, i alarmeringen av efterspanings- och räddningsenheter och av personal som deltar i uppgifter inom sjöräddningstjänsten.

I enlighet med lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) för-

medlar nödcentralerna till teleföretagen riktade myndighetsmeddelanden från räddnings-, polis- och gränsbevakningsmyndigheterna och vissa andra myndigheter. Sådana meddelanden används när en myndighet varnar befolkningen eller avvärjer betydande egendoms- eller miljöskador. Enligt statsrådets förordning om beredskapsskyldighet i anslutning till kommunikationsmarknaderna och skyldigheten att förmedla myndighetsmeddelanden (838/2003) har nödcentralerna motsvarande uppgift i fråga om meddelanden som förmedlas i masskommunikationsnät.

Nödcentralsverket och dess verksamhet

Ledning och styrning

Enligt 3 § 2 mom. i lagen om nödcentraler lyder Nödcentralsverket under inrikesministeriet. Till Nödcentralsverket hör en nödcentralsenhet med underlydande nödcentraler. Verket leds av inrikesministeriet i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Enligt nödcentralsförordningens 2 § resultatstyr ministerierna Nödcentralsverket i samarbete. Inrikesministeriets polisavdelning och räddningsavdelning deltar i resultatstyrningen. Räddningsavdelningen svarar för själva resultatstyrningsprocessen. Uppföljningen av verksamhetens kvalitet samt ekonomi har ibland inneburit utmaningar. Förfarandena för resultatstyrningen effektiviserades från och med år 2007 genom att till inrikesministeriet arbetsordning fogades bestämmelser om Nödcentralsverkets landsomfattande samarbetsgrupp för resultatstyrningen, vars uppgift är att samordna resultatstyrningen.

Nödcentralsverkets nödcentralsenhet leder, styr och utvecklar verkets verksamhet. Nödcentralerna lyder under enheten. Nödcentralsverkets direktör leder, övervakar och utvecklar i egenskap av chef för nödcentralsenheten verkets verksamhet samt svarar för att verkets uppgifter sköts med gott resultat. Nödcentralernas chefer sköter motsvarande uppgifter vid nödcentralerna.

Nödcentralensverket s direktion drogs in den 1 november 2009. I enlighet med nödcentralensförordningens 9 § beslutade direktionen om verkets budgetförslag som avläts till inrikesministeriet samt om förslaget till de resultatmål som ska uppställas för verkets verksamhet. Till direktionens uppgifter hörde också att bedöma de strategiska faktorer som påverkar verkets verksamhet under en tidsperiod som är längre än ett år, att behandla principiellt viktiga och vittsyftande ärenden gällande verkets verksamhetsbetingelser, att främja samarbetet mellan verket och de myndigheter och sakkunniginrättningar som har anknytning till verkets verksamhetsområde, att behandla verkets verksamhetsberättelse och bokslut, att ge utlåtanden i ärenden som gäller utnämning av nödcentralernas chefer samt att behandla övriga ärenden som direktionen beslutade ta till behandling.

Enligt 3 § 3 mom. i lagen om nödcentraler ska varje myndighet som deltar i nödcentralensverksamheten styra nödcentralerna i ärenden som hör till det egna behörighetsområdet. Detta innebär i praktiken att polismyndigheterna, räddningsmyndigheterna samt social- och hälsovårdsmyndigheterna är skyldiga att ge nödcentralerna anvisningar t.ex. om riskbedömning och larmrespons.

Polisen, räddningsmyndigheterna, kommunernas hälsovårdsmyndigheter och sjukvårdsdistrikten har i samband med genomförandet av nödcentralreformen i landets olika delar gett nödcentralerna anvisningar om alarmering av enheter inom sina respektive förvaltningsområden. Inom social- och hälsovårdsväsendet produceras sjuktransporttjänster av räddningsverken och privata serviceproducenter. Med tanke på Nödcentralensverket s verksamhet är det viktigt att definiera och uppdatera responsförslagen. Nödcentralerna har emellertid inte haft tillgång till sådana riskbedömningsinstruktioner från samarbetsmyndigheterna som koordinerats med tanke på likartade situationer inom olika sektorer.

Nödcentralensverket s samarbetsmyndigheter har inom räddningsväsendet, social- och hälsovårdsväsendet samt polisväsendet med stöd av mellanstatliga överenskommelser deltagit i det internationella samarbetet. De nödcentraler som deltar i verksamheten har då i en-

lighet med myndigheternas anvisningar i praktiken deltagit i gränsöverskridande verksamhet. Efter inrättande av Nödcentralensverket har den praxis som tidigare iakttagits inom den operativa verksamheten fortsatt, trots att verket inte nödvändigtvis är part i alla detaljerade avtal om verksamheten. I anslutning till internationellt samarbete kan inrikesministeriet ingå sedvanliga samarbetsavtal om sådana till Nödcentralensverket s verksamhetsområde hörande arrangemang för behandling av nödmeddelanden som inte hör till lagstiftningens område och inte heller kräver riksdagens samtycke eller åtgärder av republikens president. Till Nödcentralensverket hör inte uppgifter inom tillämpningsområdet för lagen om konsulära tjänster (498/1999).

Kretsindelning

Enligt 5 § i lagen om nödcentraler indelas landet för organisering av nödcentralensverksamheten i nödcentralskretsar, vilka fastställs av statsrådet. I statsrådets beslut om kretsindelningen har också varje nödcentralskrets språkliga ställning bestämts. Inrikesministeriet har bestämt nödcentralernas placeringskommuner. Enligt 6 § i lagen om nödcentraler ska verksamheten vid nödcentralerna ordnas och centralerna placeras så att deras verksamhet är möjlig också under undantagsförhållanden.

Indelningen i nödcentralskretsar har baserats på landskapsgränserna och funktionella synpunkter, t.ex. på befolkningsunderlaget och samarbetet mellan myndigheterna i området. Målet har varit att skapa helheter som är ändamålsenliga med tanke på ledningen och samarbetet. Enligt lagen om landskapsindelning (1159/1997) ska verksamhetsområdena för statens regionförvaltningsmyndigheter, om inte något annat följer av särskilda skäl, grunda sig på landskapsindelningen så att verksamhetsområdena utgörs av ett eller flera landskap.

Nödcentralerna sköter nödcentralstjänsterna inom sina respektive områden. Enligt nödcentralensförordningen kan nödcentralerna vid behov också fungera som verkets reservcentral för andra nödcentraler. Avsikten med detta arrangemang är att säkerställa verksamheten i situationer där en nödcentral har

slagits ut t.ex. på grund av en eldsvåda. Nödcentralverket svarar för att säkerställa verksamheten. Nödsamtal kan styras från en nödcentral till en annan.

Nödcentralernas uppgifter och de jourhavandes roll

År 2008 tog Nödcentralverket emot ca 3,8 miljoner nödmeddelanden, varav ca 2,9 miljoner av egentliga nödsamtal. Ca 800 000 samtal hörde inte till nödcentralerna. Det var bl.a. fråga om osakliga samtal och okynnessamtal, felringningar och oavsiktliga samtal samt om s.k. stumma samtal. Av nödcentralernas uppdrag hör i medeltal 47—50 procent till polisväsendet, 7 procent till räddningsväsendet, ca 45 procent till social- och hälsovårdsväsendet och 1—2 procent till socialvården. I uppdragen deltar i många fall flera myndigheters enheter som beroende på situationen alarmeras av nödcentralerna. Ca 55 procent av alla behandlade meddelanden leder inte till förmedling av uppdrag. Under den tid som Nödcentralverket verkat har antalet mobiltelefoner ökat, vilket har bidragit till att öka antalet nödsamtal. På grund av myndigheternas bristfälliga rådgivningsfunktioner och på grund av att nödnumret är allmänt känt har det med tiden kommit att användas som ett allmänt rådgivningsnummer som fungerar dygnet runt.

Enligt 4 § 1 mom. i lagen om nödcentraler ska nödcentralerna ta emot nödmeddelanden, meddelanden som kräver omedelbara åtgärder av polisen och andra meddelanden som kräver omedelbara åtgärder för människors, egendoms och miljöns säkerhet samt förmedla dem vidare till de enheter som uppgiften enligt gällande lagstiftning hör till. I nödcentralförordningen preciseras nödcentralernas uppgifter så att de utgående från ett meddelande ska bedöma vilka till buds stående resurser situationen kräver och hur brådskande uppdraget är samt förmedla uppdraget vidare till vederbörande enhet.

Enligt kommunikationsmarknadslagens (393/2003) 55 § ska teleföretag som är verkamma i ett telefonnät för sin del sörja för att användarna avgiftsfritt får kontakt med det allmänna nödnumret 112. Härmed avses kontakt per telefon eller textmeddelande eller

eventuellt på något annat sätt. Kommunikationsverket har i enlighet med kommunikationsmarknadslagen dessutom bestämt att samtalen från varje geografiskt område ska styras till en för området utsedd nödcentral, oberoende av vilket teleområdes riktnummer användaren eventuellt valt (Kommunikationsverket C/2006 M).

Enligt 35 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation är teleföretag skyldiga att till en nödcentral lämna ut identifierings- och lokaliseringssuppgifter om den anslutning och den terminalutrustning från vilken ett nödmeddelande har sänts samt uppgifter om anslutningens abonnent, användare och installeringsadress. Identifierings- och lokaliseringssuppgifter som anger läget för en terminalutrustning och anslutning som innehas av den användare som är föremål för nödmeddelande ska å andra sidan lämnas ut endast om den myndighet som har mottagit nödmeddelandet har grundad anledning att anta att användaren befinner sig i uppenbar nöd eller i omedelbar fara. Härmed avses sådana fall där nödmeddelandet görs av en annan person än den vars anslutning eller terminalutrustning man vill lokalisera. I regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om dataskydd vid elektronisk kommunikation och om ändring av vissa till den anslutna lagar (RP 125/2003 rd) nämns som exempel sådana situationer där man kan anta att någon annan än den som gjort anmälan har förrirrat sig till sjöss eller i terrängen. Det är den tjänsteman som har mottagit nödmeddelandet som ska bedöma om uppgifter ska begäras.

Nödcentralens jourhavande intar en central ställning när det gäller befolkningens säkerhet och anses därför utöva offentlig makt i sin tjänst. Jourhavanden bedömer på basis av ett meddelande vilka resurser situationen kräver och hur brådskande uppdraget är samt förmedlar uppdraget till vederbörande enhet. Om det är uppenbart att situationen inte förutsätter förmedling av ett uppdrag ska jourhavanden fatta beslut om saken. Jourhavandens verksamhet är till sin karaktär egentlig förvaltningsverksamhet som innebär utövning av offentlig makt, t.ex. beslutsfattande som berör enskilda personers rättigheter. Jourhavanden fattar inte något egentligt för-

valtningsbeslut i ärenden som gäller alarmering. Högsta domstolen har i sitt avgörande (HD:2009:37) gjort den bedömningen att statens nödcentraler utgör ett fast element i den myndighetsverksamhet som har samband med faktiskt utövande av offentlig makt. I avgörandet bedöms bestämmelserna om överlåtelse av en rörelse i en situation där en kommunal nödcentralens funktioner hade överförts till en statlig nödcentral som inrättats med stöd av lagen om nödcentraler.

Utövande av offentlig makt innebär både ett straffrättsligt och ett skadeståndsrättsligt ansvar. I strafflagens 40 kap. föreskrivs om tjänstebrott. Enligt skadeståndslagen (412/1974) är ett offentligt samfund skyldigt att ersätta skada som till följd av fel eller försummelse har vållats vid utövning av offentlig makt, vilket kan innefatta också ersättning för ekonomisk skada. Enligt rådande tolkningspraxis har detta betydelse när det gäller utövande av offentlig makt, eftersom Nödcentralverkets personal har rätt att i samband med uppdrag få information ur t.ex. polismyndigheternas register. Dessutom har samarbetsmyndigheterna behörighet att utfärda anvisningar eller föreskrifter för nödcentralerna i ärenden som hör till deras verksamhetsområden. Det har i praktiken förekommit fall där nödcentraler har anlitat inhyrd arbetskraft för registerförfrågningar.

Utredningsman Jaakko Jonkka uppmärksammade i sin rapport (2004) om polisens ledningssystem och laglighetskontroll polisens roll som fältchef och jourhavande vid nödcentraler i fråga om ledningsarrangemang på fältnivå. Det föreföll i praktiken råda oklarhet i dessa avseenden. Efter rapporten har det gjorts ändringar i polisförordningen. Enligt polisförordningens (1112/1995) 4 § 3 mom. ansvarar fältchefen som arbetsledare och patrullchefen som den som utför uppgiften för utförandet av en polisuppgift som förmedlas av en nödcentral eller av polisens lägescentral. Enligt förordningens 4 § 5 mom. svarar jourhavanden för mottagandet av uppgiften, för bedömning av hur brådskande och farlig den är samt för dess förmedling till fältchefen eller patrullchefen och för andra nödvändiga åtgärder som uppgiften förutsätter. Jourhavanden ska särskilt se till att de som utför uppgiften har den tillgängli-

ga nödvändiga information som arbetarskyddet förutsätter samt ska för sin del följa utförandet av uppgifterna.

Den riskbedömning som görs inom social- och hälsovårdsväsendet efter mottagandet av nödcentralens nödmeddelande innebär inte att den hjälpbehövande definieras som patient, att nödcentralen inkluderas i vårdkedjan och att patientskadelagen (585/1986) tillämpas på meddelanden som har samband med hälsovårdsväsendet.

I samtliga fall där ett meddelande inte uppenbart förutsätter förmedling av ett uppdrag ska nödcentralen fatta beslut om att inte sända hjälp. Samarbetsmyndigheterna har visserligen förutsatt att jourhavanden fattar beslut också om prioriteringen mellan uppdrag. Jourhavanden ska medan uppföljningen av ett uppdrag pågår handla på ett sådant sätt att responserna inte förändras utan anvisningar från den ansvariga myndigheten. Räddningsväsendets sektorer upprättar i samarbete med grannsektorerna, de övriga myndigheter som deltar i räddningsverksamheten, de myndigheter som ger handräckning och nödcentralen anvisningar om resurser för räddningsverksamheten och om hjälpåtgärder. Larmanvisningarna ska vara upprättade på ett sådant sätt att nödcentralen kan alarmera de närmaste ändamålsenliga enheterna, oberoende av till vilket område de hör. Enligt inrikesministeriets beredskapsanvisning (A 71) har räddningsdirektören rätt att ändra responserna.

Nödcentralen sköter också räddningsväsendets, polisväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets sambandscentraluppgifter och de ovan nämnda myndigheternas uppgifter när det är fråga om att stödja och bistå enheter. Nödcentralen sköter också sina övriga uppgifter enligt lagen om nödcentraler.

Kommunikationsteknikens utveckling har möjliggjort direkta kontakter mellan myndigheterna, med VIRVE-telefoner och mobiltelefoner. Utvecklingen gör det möjligt att minska nödcentralernas uppgifter. En stor del av nödcentralernas uppgifter som går ut på att bistå och stödja myndigheter består av registerförfrågningar, eftersom de enheter som larmats inte har möjligheter till distansanvändning eller förfogar egna resurser för förfrågningar.

Nödcentralerna förmedlar också icke-brådskande beställning av sjuktransporter. Med tanke på dessa uppgifter behöver nödcentralerna också information om social- och hälsovårdsväsendets resurser, för att kunna sköta brådskande nödsituationer och storolyckor. Innan staten övertog skötseln av nödcentralverksamheten hade de privata sjuktransportföretagen särskilda beställningsnummer för andra uppdrag än sådana som klassificerats som brådskande. Inom Helsingfors nödcentralskrets har uppgiften också efter införandet av det nuvarande systemet skötts av en annan aktör än nödcentralen.

Personal

Inom Nödcentralverket arbetade år 2008 ca 800 personer. Ca 650 av dem hörde till jourpersonalen. I genomsnitt 200—220 av dem hade fått polisutbildning. Nödcentralerna har haft svårt att få tillräckligt många utbildade sökanden till vakanta tjänster som jourhavande. Av denna anledning blev t.ex. år 2008 ca 40 årsverken outnyttjade. För att flera jourhavande ska kunna anställas vid nödcentralerna ordnas extra kurser för jourhavande.

Polismän som sköter jouruppgifter förutsätts ha polisbehörighet och nödcentralernas jourhavande förutsätts ha avlagt examen för jourhavande vid nödcentraler. I fråga om Nödcentralverkets polismän tillämpas de behörighetsvillkor som föreskrivs i polisförvaltningsförordningens (158/1996) 16 §. Till Nödcentralverkets polistjänster utnämns polismän.

När Nödcentralverket inledde sin verksamhet kunde tjänsterna tillsättas med personal från de indragna kommunala nödcentralerna och polisen utan att tjänsterna ledigförklarades. Personalen vid de centraler som inrättades i enlighet med lagen om försök med nödcentraler utnämndes till sina tjänster direkt med stöd av lagen om nödcentralen. I verksamhetens inledningsskede gjordes bedömningen att rekryteringen av poliser var ett arrangemang som endast tillämpades under en övergångsperiod. Arrangemanget har emellertid blivit permanent och antalet personer med polisbakgrund har från första bör-

jan varit större än beräknat. Enligt statstjänstemannalagens (750/1994) 7 § kan endast finska medborgare utnämnas till polistjänster. Polislagstiftningen gäller i tillämpliga delar också Nödcentralverkets polismän när det är fråga om polisverksamhet. Vidare föreskrivs i förundersökningslagens (449/1987) 14 § 2 mom. att förundersökningen av brott som en polisman misstänkts ha begått alltid ska ledas av allmänna åklagaren, med undantag för ärenden som behandlas som ordningsbotsärenden eller i strafforderförfarande. Förfarandet avviker sålunda från det som gäller för annan personal.

Vid övergången till det statliga nödcentralssystemet tryggades som ett arrangemang under övergångsperioden enligt 14 § i lagen om nödcentraler rätten till lägre pensionsålder i vissa fall enligt det kommunala pensionssystemet, dvs. vid övergång från en kommunal anställning eller anställning hos en försöksnödcentral till anställning hos en nödcentral. Enligt 15 § 1 mom. i lagen om nödcentraler har också polismän rätt till lägre pensionsålder i vissa fall. Enligt 16 § i lagen om nödcentraler gäller beträffande avgångsåldern för polismän som är anställda vid nödcentralerna det som i polisförvaltningsförordningen bestämts om polismäns avgångsålder. Detta har lett till skillnader i avgångsåldern för nyanställd personal, beroende på om det är fråga om jourhavande som tjänstgör med polisbenämning eller med benämningen nödcentralsjourhavande.

Register

I 7 § i lagen om nödcentraler föreskrivs om nödcentralsdatasystemet som är ett riksomfattande datasystem avsett för räddnings-, polis- samt social- och hälsovårdsmyndigheterna. Nödcentralverket är huvudansvarig registerförare för nödcentralsdatasystemet. För polisens del är polisens högsta ledning registeransvarig. I registret får lagras information som behövs för nödcentralernas verksamhet. I 7 § 1 mom. i lagen om nödcentraler föreskrivs om information som får samlas in och lagras i registret. Den viktigaste informationen som lagras har samband med enheter som utför uppdrag, anmälningar och identifieringsuppgifter, tekniska upptagningar, åt-

gärder samt arbetarskydd och den personliga säkerheten.

De som är anställda hos myndigheter som ansvarar för och använder registret, dvs. också andra än Nödcentralverkets anställda, har endast inom ramen för sina befogenheter rätt att med hjälp av teknisk anslutning få tillgång till och behandla information och uppdrag inom sitt eget verksamhetsområde. Detta förutsätter i praktiken möjlighet till distansanvändning. Alla har gemensam tillgång till information i anslutning till arbetarskyddet, vilket innebär att det ställs särskilda krav på omsorgsfullhet vid behandlingen av arbetarskyddsinformation. Enligt 7 § i lagen om nödcentraler får Nödcentralverket inte direkt överföra information till andra myndigheters register.

Nödcentralerna får för sina uppdrag avgiftsfritt använda information från andra myndigheters register. Registerförande myndigheter har emellertid fakturerat Nödcentralverket för informationssökning, trots att själva informationen är avgiftsfri. Nödcentralerna förmedlar i praktiken information till enheter som sköter larmuppdrag. I 9 § i lagen om nödcentraler föreskrivs om utlämnande av information till polisenheter, till räddningsenheter och till andra larmade enheter.

Information som har tagits emot från operativa fältenheter får med hjälp av teknisk anslutning lämnas ut till polismyndigheter som ansvarar för personregister och till räddningsmyndigheters ansvariga registerförare. Det finns inga bestämmelser om utlämnande av information med hjälp av teknisk anslutning till ansvariga registerförare inom social- och hälsovårdsväsendet. Det är i enskilda fall alltid möjligt att utan hinder av sekretessplikten lämna ut sådan information till tredje part som behövs för att skydda liv eller hälsa eller avvärja betydande miljö- eller egendomsskador. Informationsmottagarens sekretess- och tystnadsplikt bestäms då i enlighet med 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

1.2 Den internationella utvecklingen samt EU:s och andra länders lagstiftning

Europeiska unionen har fattat ett beslut (rådets beslut 91/396/EEG) om införande av ett gemensamt europeiskt larmnummer, dvs. 112. Finland tog detta larmnummer i bruk vid ingången av 1993 för de kommunala kretsalarmeringscentralerna inom räddningsväsendet.

Enligt artikel 26 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG om samhällsomsfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, nedan direktivet om samhällsomsfattande tjänster, ska EU:s medlemsstater säkerställa att det är möjligt att från fasta telefoner och mobiltelefoner avgiftsfritt ringa larmnumret 112. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtal till det gemensamma europeiska larmnumret 112 besvaras korrekt och behandlas på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem och med beaktande av nätens tekniska möjligheter. Medlemsstaterna ska vid behov vidta särskilda åtgärder med tanke på slutanvändare med funktionshinder för att säkerställa tillgång till nödtjänster. Medlemsstaterna ska också så som direktivet förutsätter säkerställa att de myndigheter som ansvarar för larmtjänster tillhandahåller information om varifrån samtalen kommer. Medborgarna ska ges tillräcklig information om det gemensamma europeiska larmnumret 112. Det är i praktiken skäl att inom unionen förbättra kännedomen om larmnumret.

Europaparlamentet godkände år 2007 ett skriftligt ställningstagande om effektivare information om larmnumret. Parlamentet har uppmanat medlemsstaterna och kommissionen att säkerställa tillräckliga resurser för att inom hela gemenskapen förbättra 112-larmsystemets funktion. Från och med december 2008 har det inom hela Europeiska unionens område varit möjligt att få kontakt med nödtjänster genom att ringa 112. Vid sidan av det allmänna europeiska larmnumret förekommer emellertid också nationella nummer. Nödcentralernas organisationsnivå varierar. Den europeiska 112-dagen år 2009 (11.2.2009) deklarerade Europeiska kommis-

sionen att målet är att öka medvetenheten om det gemensamma nödnumret.

Alla EU-länder har inte gemensamma nödcentraler för räddningsväsendet, polisväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. I flera europeiska länder har däremot genomförts partiella eller regionala försök med gemensamma nödcentraler.

Sverige har infört nödnumret 112 och landets nödcentraler tar emot nödmeddelanden för räddningsväsendet, sjuktransporter, polisen och sjöräddningen. Som operatör verkar det delvis statsägda företaget SOS Alarm Sverige AB. Det största befolkningsunderlaget, ca 2 miljoner, har SOS Alarm i Stockholm. SOS-centralerna kan stödja varandra enligt en nätverksmodell.

I Norge har polisen, räddningsväsendet och sjuktransportföretagen egna nödnummer. Numret 112 används av polisen.

Danmark har infört det allmänna europeiska nödnumret 112.

Island har en gemensam nödcentral för räddningsväsende, polis och sjuktransporter. Landet har infört det allmänna europeiska nödnumret 112.

I Estland har nödcentralverksamheten för räddningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet slagits ihop. Polisen deltar i den gemensamma nödcentralverksamheten. Estlands nödcentraler kan vid behov stödja varandra enligt en nätverksmodell. Utöver nödnumret används rådgivningsnummer.

Tjeckiska republiken har infört nödnumret 112. Dessutom används i landet ett antal nationella nödnummer. Vid behov kan nödcentralerna stödja varandra.

I Ryssland har nödnumret 112 införts på försök. Numret är i användning i områden längs gränsen mot Finland.

I USA är nödnumret 911. Verksamheten är organiserad delstatsvis. Också i Vancouverområdet i Kanada används nödnumret 911 för förmedling av uppdrag till räddningsväsendet, polisen och sjuktransportföretag. För icke-brådskande fall anvisas andra nummer.

1.3 Bedömning av nuläget

Redogörelse

De krav som ställs på nödcentralverksamheten ökar kontinuerligt. I statsrådets redogörelse om nödcentralreformen (SRR 3/2007) ingår en bedömning av nödcentralssystemet som gemensamt betjänar räddningsväsendet, polisväsendet samt social- och hälsovårdsväsendet.

I redogörelsen anförts att på det hela taget innebar reformen att nödcentralverksamhetens nivå förbättrades på riksplanet. Befolkningens säkerhetsnivå tillgodoses effektivare än förr. Å andra sidan konstateras förekomsten av vissa funktionella problem i nödcentralverksamheten.

Riksdagen har med anledning av redogörelsen godkänt ställningstaganden som framgår av förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 3/2008 rd). Det viktigaste ställningstagandet är att nödcentralreformen måste fortsatt genomföras i överensstämmelse med förvaltningsutskottets betänkande.

Resultatstyrning

Statsförvaltningens resultatstyrningsförfaranden förnyades 2004. I samband med reformen underströks resultatstyrningens skyldighet att ställa upp klara mål samt de resultatstyrda sektorernas redovisningsskyldighet. I det skede då Nödcentralverket byggdes upp kvalitetsgranskades resultatstyrningen och samarbetsmyndigheternas verksamhet i mindre utsträckning, medan huvuduppmärksamheten ägnades produktionsmässiga och ekonomiska omständigheter. Från befolkningens synpunkt innebär kvaliteten och prestationsförmågan att nödsamtal besvaras snabbt och anmälningar behandlas på ett sakligt sätt samt att hjälp vid behov fås utan dröjsmål. Vissa typer av händelser kan förorsaka telefonköer. Exempelvis stormar och andra exceptionella situationer kan också leda till anhopningar av meddelanden och uppdrag. I sådana fall kan det uppstå variationer i nödcentralernas servicenivåer. Med utgångspunkt i kundernas behov accentueras kravet på ett jämbördigt bemötande.

Inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet ingår resultatavtal med Nödcentralverket. Nödcentralverkets direktion hade en roll som visade sig vara problematisk från resultatstyrningens synpunkt. Nödcentralverkets direktör svarar för verkets verksamhet medan direktionen, som drogs in 2009, delvis hade makt över verksamhetspolitiken.

Förvaltning och kretsindelning

Nödcentralverket är internt organiserat enligt en tvåstegsmodell. Bestämmelser om dess ledning och styrningsförhållanden ingår både i lag och förordning. Verkets ledningsförhållanden och karaktär av ämbetsverk har gett upphov till ovisshet både hos utomstående aktörer och inom verkets interna förvaltning. Nödcentralsenheten har betraktats som ett ämbetsverk inom centralförvaltningen med underlydande regionala enheter som i egenskap av myndigheter har verkat synnerligen självständigt. Centralerna har också tolkats som separata ämbetsverk. Detta har haft en negativ inverkan på indragningen när det gäller Nödcentralverkets interna ledning. Också bestämmelserna i annan lagstiftning än nödcentralslagstiftningen gäller ofta enskilda centraler och inte Nödcentralverket.

Nödcentralverkets tvåstegsorganisation och dess geografiska kretsindelning motsvarar inte längre på ett optimalt sätt behoven att organisera och utveckla verksamheten. Skötseln av verksamheten är bunden till regionansvaret. Systemet i den nuvarande formen medför ett växande behov av planering och koordination samt ändringar i kommunindelningen som leder till att kommunerna kommer att höra till olika nödcentralskretsar. När det gäller samarbetsmyndigheterna går trenden i riktning mot större områden. Det är av en central betydelse för den nuvarande nödcentralverksamheten att polisens, räddningsväsendets och social- och hälsovårdsväsendets verksamhetsområden ligger inom de yttre gränserna för en nödcentralskrets.

Den språkliga indelningen av nödcentralskretsarna bestäms i statsrådets beslut om indelningen i nödcentralskretsar. Nödcentralverket ska betjäna på de båda nationalspråken i tvåspråkiga områden, dvs. Helsingfors,

Östra och Mellersta Nylands, Västra Nylands, Sydöstra Finlands, Österbottens och Egentliga Finlands nödcentralskretsar. De övriga nödcentralskretsarna är finskspråkiga. En undersökning som gjorts inom Nödcentralverket visar att andelen operativ personal som kan betjäna både på finska och svenska varierar mellan 4 och 80 procent. Denna personal finns också på nödcentraler i andra än tvåspråkiga områden. Den nuvarande verksamhets- och förvaltningsmodellen innebär att dessa personers kunskaper inte kan utnyttjas fullt ut. Nödcentralverket kan fortfarande i praktiken inte betjäna på samiska.

I och med verksamhetens utveckling är det med tanke på nödcentralverksamhetens landsomfattande nätverk av en central betydelse att verket har behörighet att ta emot och behandla nödmeddelanden samt vidta adekvata åtgärder och fatta beslut som gäller alla nödcentraler i ämbetsområdet. För närvarande bestäms styrningen av nödsamtal geografiskt på basis av nödcentralskretsarna. Nödmeddelanden överförs i praktiken till den kretsansvariga nödcentralen om de har kopplats till någon annan central.

Inrikesministeriet koordinerar åtgärder i anslutning till den interna säkerheten och leder åtgärder som syftar till att inom sitt ansvarsområde skapa beredskap för undantagsförhållanden. Enligt den gällande lagen om nödcentraler ska nödcentralernas verksamhet ordnas och centralerna placeras så att de kan verka också under undantagsförhållanden. I bestämmelsen föreskrivs inte om avgöranden i samband med byggande av verksamhetslokaler, teknik eller datasystem. Under undantagsförhållanden sköter Nödcentralverket sina uppgifter med sin normala organisation och tryggar verksamhetens kontinuitet med olika tekniska och andra arrangemang, vid eventuellt ökade uppgifter eller plötsliga kriser. Nödcentralverket ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att dess uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under undantagsförhållanden, med stöd av beredskapslagens (1080/1991) 40 §. Härvid ska i större utsträckning än tidigare beaktas beredskap för IT-avgöranden. Detta understryks också i statsrådets beslut om målen

med försörjningsberedskapen (539/2008) vari föreskrivs att om ett enskilt objekt i de centrala riksomfattande data- och kommunikationssystemen lamslås eller skadas får det inte leda till att hela systemet lamslås.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till beredskapslag samt vissa lagar som har samband med den (RP 3/2008 rd) föreslås motsvarande skyldighet att vidta förberedelser också för statens myndigheter, vilket innebär att de genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder ska säkerställa att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden. Liksom för närvarande ska varje ministerium enligt förslaget samordna beredskapen inom sitt eget verksamhetsområde.

Det råder ett fast samband mellan kommunikationsnäten och nödcentralsverksamheten. Tillgången till nödtjänster ska på ett så tillförlitligt sätt som möjligt tryggas också när det förekommer störningar i nätet. I kommunikationsmarknadslagen föreskrivs om kvalitetskrav som ställs på kommunikationsnät och kommunikationstjänster. De allmänna kommunikationsnäten och kommunikationstjänsterna samt kommunikationsnäten och kommunikationstjänsterna i anslutning till dem ska planeras, byggas och underhållas så att de fungerar på ett tillförlitligt sätt också under sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen och i störningssituationer under normala förhållanden. Kommunikationsverket kan utfärda bestämmelser om styrning och säkerställande av nödtrafik.

Enligt nödcentralsförordningen kan en nödcentral vid behov fungera som verkets reservcentral för andra nödcentraler. Centralerna har varierande beredskap för sådana uppgifter. Systemet med reservcentraler är planerat på basis av ca tio år gamla tekniska lösningar. Inledandet av verksamheten som reservcentral är en långsam process och förutsatt åtgärder av utomstående aktörer, t.ex. teleoperatörer. Frågorna kring en reservcentralers jourhavandes behörighet och ansvar är oklara i sådana fall då jourhavanden behandlar nödmeddelanden från ett annat område.

Tvästegsorganisationen och den fasta kretsindelningen innebär både när det gäller den

administrativa och den operativa verksamheten en begränsning av möjligheterna att ordna tjänsterna och funktionerna på ett flexibelt sätt samt gör det svårt att uppnå en enhetlig servicenivå, då uppgifterna fördelas ojämnt. Den nuvarande förvaltningsmodellen och verksamhetens organisering förutsätter betydligt mer personella resurser jämfört med nuvarande läge. Förutsättningarna för att rekrytera och hålla kvar kompetent personal varierar i landets olika delar. Detta försvårar också sådana förberedelseåtgärder som avses i beredskapslagen.

Dagens teknik och de möjligheter till landsomfattande nätverksbaserad nödcentralsverksamhet som det nya datasystemet innebär skulle förutsätta att de jourhavande har befogenheter att sköta operativ verksamhet i hela landet. Den nätverksbaserade modellen gör det möjligt att fördela arbetsmängden. Personalen kan fördelas enligt efterfrågan och funktionerna kan omorganiseras på landsnivå. Det blir också möjligt att effektivare utnyttja de jourhavandes språkkunskaper.

Uppgifter

Med tanke på befolkningens säkerhet och verkets verksamhet är det viktigt att definiera verkets uppgifter på ett tydligt sätt. Det är sålunda skäl att fästa avseende vid den riskbedömning som görs på basis av nödmeddelandena och att på ett ändamålsenligt sätt förmedla meddelanden och uppdrag till vederbörande myndigheter eller alternativt att fatta beslut om att inte förmedla uppdrag till eller alarmera enheter. Det är skäl att i lagstiftningen om nödcentralsverksamheten ta in så fullständiga bestämmelser om uppgifterna att uppgiftsfördelningen mellan myndigheterna är klar.

Nödcentralernas uppgifter som sambandscentraler har i likhet med deras stöduppgifter varit oklart definierade. Inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har inte utfärdat förtydligande förordningar om dessa uppgifter. Situationen har orsakat meningskiljaktigheter om skötseln av uppgifterna och om fördelningen av kostnadsansvaret mellan Nödcentralsverket och de myndigheter som anlitar dess tjänster.

Nödcentralernas varierande resurser har haft konsekvenser för nivån på den service som samarbetsmyndigheterna fått.

Samarbetsmyndigheternas anvisningar avser i allmänhet bestämda myndigheter och nödcentraler. Ansvarsfördelningen när det gäller olika myndigheters uppgifter har å andra sidan varit oklar. Nödcentralerna har i egenskap av nya myndigheter under den tid som verket byggts upp i vissa fall varit tvungna att sköta uppgifter som inte hört till dem, för att få igång verksamheten. De regionala och lokala myndigheterna har först de senaste åren i större utsträckning haft tillgång till landsomfattande anvisningar. Inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde används en till de ansvariga myndigheterna inom hälso- och sjukvården riktad handbok om utarbetande av larminstruktioner för sjuktransport- och akutvårdstjänster (SHM handbok 24:2005). Polisen utfärdar i egenskap av statlig myndighet landsomfattande anvisningar för sitt verksamhetsområde. Inom räddningsväsendet som bygger på samarbete mellan kommunerna är det ibland svårt att hitta gemensamma lösningar. Man har därför vidtagit delvis samma åtgärder i landets olika delar, på så sätt att de lokala behoven har beaktats i slutresultatet. Det är en krävande uppgift att utfärda anvisningar. Anvisningarna ska dels följa samma principer i olika delar av landet men å andra sidan ska också de lokala särdragen kunna beaktas i anvisningarna.

Nödcentralerna, dvs. i praktiken de jourhavande har en klar behörighet när det gäller att sköta uppgifter inom nödcentralskretsarna. De jourhavande bedömer de risker som är förenade med uppdraget och larmar de enheter som behövs enligt samarbetsmyndigheternas anvisningar. Anvisningarna ska hållas uppdaterade och beakta verksamhetsområdenas faktiska resurssituation. Enligt nödcentralslagstiftningen hör ledningen och prioriteringen av operativa situationer på fältet inte till jourhavandes uppgifter. Det har i praktiken inte förekommit oklarheter i fråga om jourhavandes ställning i förhållande till polisens fältchef och chefen för räddningsverksamheten. De sistnämnda kan under en pågående situation be en nödcentral vidta åtgärder för att justera responsen, t.ex. alarmera ytter-

ligare resurser. Samarbetsmyndigheterna har i det stora hela inte mest utfärdat anvisningar om i vilka situationer det är skäl att fatta beslut om att inte larma enheter.

Reformen av polisens förvaltningsstruktur förtydligar ledningsförhållandena inom polisen. Ansvarsförhållandena inom nödcentralverksamheten måste beaktas i hälso- och sjukvårdens ledningssystem.

I situationer där flera myndigheter agerar samtidigt ska nödcentralen välja vilka anvisningar som ska följas. Om olika anvisningar följs kan detta leda till motstridiga larmbeslut. Anvisningarna ska riktas till Nödcentralverket och inte till de enskilda nödcentralerna, vilket innebär att det också är möjligt att engagera en reservcentral. Den nätverksbaserade nödcentralverksamheten förutsätter enhetliga verksamhetsrutiner inom Nödcentralverket och av myndigheterna koordinerade eller gemensamma anvisningar och manualer som upprättats i enlighet med de för verket utfärdade landsomfattande riktlinjerna. I myndigheternas planer och i särskilda instruktioner om vissa objekt måste förhållandena i olika delar av landet beaktas på ett ändamålsenligt sätt.

Personal

Den gällande lagen om nödcentraler innehåller övergångsbestämmelser om den gemensamma nödcentralverksamheten i den nuvarande utformningen. Dessa bestämmelser är delvis obehövliga i dagens läge. Detta har å andra sidan lett till bristande jämlikhet mellan personer som sköter likartade uppgifter. Ett centralt problem är att jourpersonalen är indelad i nödcentralsjourhavande och polismän.

Eftersom Nödcentralverkets personal anses utöva offentlig makt ställs det särskilda krav på personalens pålitlighet. Den fattar sina beslut på basis av myndigheternas anvisningar. De jourhavande har också egen prövningsrätt. Uppgifter som har samband med polisens och andra myndigheters register kan endast ombetros myndigheter.

De polismän som är i Nödcentralverkets anställning har en oklar status från Nödcentralverkets synpunkt. I polislagen (493/1995) och polisförordningen

(1112/1995) föreskrivs om polisens uppgifter, befogenheter och ställning. Regleringen anses i praktiken betyda att polismän som är anställda hos Nödcentralverket i funktionellt hänseende lyder under polisen. Nödcentralverkets ledning hör emellertid inte till polisorganisationen. Detta innebär oklarheter i fråga om verkledningens behörighet att inom sin organisation behandla ärenden som gäller polismän. Det är också ett missförhållande att den för polismän gällande lägre avgångsåldern försätter jourpersonalen i en sinsemellan ojämlig ställning. Ett sätt att lösa problemet med olika avgångsåldrar är att införa en och samma tjänstebestämmelse för alla jourhavande. Dessutom kan det nämnas att de egentliga jourtjänsterna huvudsakligen innehas av kvinnor medan verkets polistjänster innehas av män.

Lagstiftningen om Nödcentralverkets polismän har också inneburit att tjänsteinnehavarna måste vara finska medborgare. Polisen utövar också i betydande utsträckning offentlig makt, t.ex. då den använder maktmedel eller på annat sätt ingriper i individers grundläggande rättigheter. Enligt grundlagens 125 § kan det genom lag föreskrivas att endast finska medborgare får utnämnas till bestämda offentliga tjänster eller uppdrag. I statstjänstemannalagens 7 § föreskrivs om tjänster som förutsätter finskt medborgarskap. Krav på kunskaper i finska och svenska har i praktiken betydelse vid tillsättningen av tjänster. Arbetskraftens fria rörlighet har begränsat möjligheterna att ställa krav på medborgarskap inom Europeiska unionen. Vissa tjänster inom den offentliga förvaltningen utgör undantag i detta avseende. Det förutsätts emellertid att tjänsten i fråga innebär utövning av offentlig makt eller att tjänsteuppgifterna är av allmänt statligt intresse.

Enligt 5 § 1 mom. i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) ska behörighetsvillkor som gäller finska och svenska alltid fastställas i lag eller förordning, om personalens arbetsuppgifter omfattar betydande utövning av offentlig makt i förhållande till individens rättigheter och skyldigheter. Nödcentralsjourhavandes arbete innebär inte betydande utövning av offentlig makt. Arbetet ger inte befogenheter att använda maktmedel eller begränsa indivi-

dens frihet så som polisen har befogenheter att göra. Enligt lagen är inte heller högskoleexamen ett behörighetsvillkor. Om högskoleexamen är ett behörighetsvillkor krävs vid tvåspråkiga myndigheter utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i befolkningsmajoritetens språk inom myndighetens ämbetsdistrikt samt nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i det andra språket. Hos enspråkiga myndigheter gäller lindrigare krav. I polisförvaltningsförordningens 16 a § föreskrivs om språkkunskapskrav för polismän.

För att förtydliga personalstrukturen är det ändamålsenligt att i fortsättningen rekrytera endast personer som avlagt jourhavandeexamen till tjänster som jourhavande vid nödcentraler. Examenutbildningens uppbyggnad och innehåll ska utvecklas enligt de krav som verksamheten ställer, med beaktande av polisväsendets, räddningsväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets synpunkter. I examenutbildningen för jourhavande vid nödcentraler ingår undervisning i nationalspråken finska och svenska. Nödcentralverket ska genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder ombesörja att dess personal har tillräckliga språkkunskaper för att sköta sina uppgifter i enlighet med de krav som språklagen (423/2003) ställer.

Register och utlämnande av information

Personuppgiftslagen (523/1999) är en allmän lag om behandling av personuppgifter som ska iakttas om inte annat föreskrivs i någon annan lag. Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser bl.a. om definitioner i anslutning till behandling av personuppgifter och om allmänna principer.

Nödcentralslagens bestämmelser om registrering av personuppgifter och utlämnande av information kan huvudsakligen anses vara heltäckande. Den information som samlas in och lagras är emellertid ofta av känslig natur. Det är skäl att särskilt uppmärksamma behandlingen och användningen av informationen.

I fråga om social- och hälsovårdsväsendet finns ett behov att utveckla bestämmelserna om utlämnande av information. Registeransvariga inom hälso- och sjukvården är enligt

folkhälsolagen (66/1972) hälsovårdscentrallerna och enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) sjukhusen eller andra verksamhetsenheter inom sjukvården. Också självständiga yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården kan vara registeransvariga, liksom någon annan vårdansvarig enhet som samkommunen för ett sjukvårdsdistrikt har bestämt. Genom lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007) genomförs ett enhetligt elektroniskt behandlings- och arkiveringssystem för patientuppgifter. Information kan lämnas ut till flera register eftersom det inte finns något centralt register.

En smidig och ändamålsenligt ordnad verksamhet förutsätter utbyte av information. Arbetet med att utveckla lagstiftningen om social- och hälsovården pågår. Information som har samband med den operativa verksamheten ska också enligt de gällande bestämmelserna lämnas ut till enheter som har larmats i enlighet med de anvisningar som utfärdats av myndigheterna inom social- och hälsovårdsväsendet. En larmad enhet kan också uppfattas som en mera omfattande helhet än ett enskilt sjuktransportfordon. Larmade enheter till vilka information lämnas ut svarar för sin egen del för korrekt hantering av informationen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att främja befolkningens säkerhet och organisera produktionen av nödcentralstjänster. Lagstiftningen om nödcentralsverksamheten revideras så att den bättre motsvarar de krav som utvecklingen av verksamheten ställer. Nödcentralsverkets och samarbetsmyndigheternas verksamhetsrutiner förnyas på landsnivå. Nödcentrallerna säkras varandra. Nödcentralsverksamheten sköts med hjälp av landsomfattande databaser och informationssystem, enligt en nätverksbaserad verksamhetsmodell. Verksamheten ska kunna skötas utan några fasta regionala begränsningar.

Genom den föreslagna lagen främjas nödcentralstjänsternas kvalitet och tillgänglighet. Uppdragen ska liksom innehållet i nödcentralstjänsterna regleras noggrannare än för

närvarande. Uppgifterna ska skötas i enlighet med principerna om god förvaltning.

Inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet ska i samarbete svara för den funktionella styrningen av Nödcentralsverket. Den funktionella styrningen av Nödcentralsverket utgör en del av den verksamhets- och ekonomiplanering som avses i statsbudgetlagens 12 § och inom vars ram verksamheten och ekonomin samt resultaten planeras på flera års sikt. Den funktionella styrningen innebär i allmänhet att mål ställs upp på årsnivå.

Ett syfte med lagförslaget är också att utveckla det under inrikesministeriet lydande Nödcentralsverkets administrativa strukturer och att möjliggöra en övergripande utveckling av verksamhetsstyrningen. Enligt lagförslaget är Nödcentralsverket ett centralt ämbetsverk med ansvar för nödcentralsverksamheten. Det ska sålunda inte längre finnas några separata lokala myndigheter med regionansvar. Nödcentralsverkets ämbetsområde är enligt förslaget hela landet, med undantag för landskapet Åland. I enlighet med språklagen är ämbetsområdet tvåspråkigt. Det finns ingen särskild anledning att inrätta en enspråkig enhet. De språkliga kraven ska beaktas i den landsomfattande modellen för verkets verksamhet.

Nödcentralsverkets funktionssäkerhet och funktionssnabbhet blir bättre eftersom det får behörighet att sköta verksamheten inom hela ämbetsområdet. Verksamheten kommer inte att vara bunden till en viss plats eller ett begränsat område, utan den baseras på enhetliga processer och på utnyttjande av informationsteknologi som stöd för verksamheten. Samarbetsmyndigheternas verksamhetsområden kan dessutom utnyttjas i Nödcentralsverkets interna verksamhetsmodell.

Lagen innehåller heltäckande bestämmelser om verkets lednings- och styrningsförhållanden. Bestämmelserna innebär att det inom verket inte kommer att finnas enheter som sinsemellan konkurrerar om resurserna och har olika inriktning för sin verksamhet. Genom utveckling av ledningsstrukturerna säkerställs förutsättningarna för konsekvent utveckling och genomförande av verksamheten. De nuvarande nödcentralskretsarna dras in då lagen träder i kraft och ombildas till

samarbetsområden för verksamheten. Vid Nödcentralverket kommer att finnas nödcentraler, en enhet som sköter stabfunktionerna och vid behov andra enheter. Inrikesministeriet beslutar om inrättande och indragning av nödcentraler samt om placeringssorterna för nödcentralerna och enheten som sköter stabsfunktionerna.

Nödcentralverket ska ledas av en direktör. Direktörens resultatansvar betonas och organisationens interna ledningsförhållanden förtydligas. Inrikesministeriet ansvarar i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet för att inom ramen för den funktionella styrningen i praktiken på årsnivå fastställa målen för verksamheten. För en organisation som Nödcentralverket, som betjänar många myndigheter, är det å andra sidan viktigt att det finns ett separat organ som följer upp förändringar i verksamhetsmiljön och lägger fram utomstående synpunkter på verksamheten. För kontakterna med referensgrupper på den funktionella nivån ska liksom för närvarande tillsättas en landsomfattande samarbetsgrupp.

Nödcentralverkets resurser ska i stället för på mångfaldig förvaltning inriktas på operativ verksamhet. Genom utveckling av organisationsstrukturen och de funktionella processerna är det också möjligt att centralisera och förenkla administrationen.

I den föreslagna lagen ingår heltäckande bestämmelser om Nödcentralverkets uppgifter. Genom förtydligandet av uppgifterna förbättras gränssnitten och ansvarsförhållandena i fråga om Nödcentralverkets och myndigheternas uppgifter. De viktigaste uppgifterna är enligt förslaget att producera nödcentraltjänster, stödjande myndigheter (stödtjänster) och utveckla verksamheten. Jourpersonalens uppgifter regleras på lagnivå. Tillämpningen av förvaltningslagen begränsas i fråga om operativa uppgifter. De tjänstemän vid Nödcentralverket som sköter jouruppgifter får rätt att inom hela ämbetsområdet sköta uppgifter och fatta beslut i anslutning till behandling av nödmeddelanden och andra meddelanden samt alarmering. Ansvaret för förmedlade meddelanden och uppdrag övergår från Nödcentralverket till den mottagande myndigheten efter att en enhet vid den mottagande myndigheten har ta-

git emot meddelandet eller uppdraget. Nödcentralverket ska fortfarande svara för övervakningen av uppgifterna och tillhandahållandet av stödtjänster, fastän den behöriga myndigheten har ledningsansvaret för prestationerna på fältet.

Vid fall av störning av verksamheten eller missbruk av tjänsterna har Nödcentralverket rätt att begränsa behandlingen av mottagna meddelanden inom verket, i syfte att trygga verksamheten och nödcentraltjänsterna.

Nödcentralverkets landsomfattande verksamhetsmodell innebär också att regionala och andra samarbetsmyndigheter inom sina respektive verksamhetsområden i enlighet med gemensamt överenskomna riktlinjer utfärdar samordnade anvisningar för Nödcentralverket, dvs. inte längre för enskilda nödcentraler. Lokala behov ska i första hand beaktas genom förmedling av anvisningar som i första hand är avsedda för ett visst område. Samarbetsmyndigheternas uppgifter ska preciseras. Detta gäller t.ex. deras skyldighet att ge anvisningar och information. Det är viktigt att Nödcentralverkets uppgifter utförs på ett behörigt sätt och i enlighet med myndigheternas anvisningar. Att uppgifterna ska skötas effektivt och på ett sätt som håller hög kvalitet innebär inte alltid att de måste utföras så snabbt som möjligt. Målet är att uppgifterna ska skötas på ett behörigt sätt som håller hög kvalitet, så att också samarbetsmyndigheternas resurser och deras verksamhet tryggas på ett ändamålsenligt sätt.

Nödcentralverket sköter offentliga förvaltningsuppgifter i egenskap av myndighet. Personalen står i tjänsteförhållande till verket. I lagen föreskrivs om behörighetsvillkoren för verkets direktör. Behörighetsvillkoren för jourpersonalen fastställs genom förordning. Den vid Nödcentralverket anställda jourpersonalens tjänstemannarättsliga ställning varierar och det finns vissa inexactheter i ledningsförhållandena. Det förekommer också variationer i fråga om tjänstemännens pensionsålder och avgångsålder. Målet är att förenhetliga tjänstestrukturen så att personalens tjänstemannarättsliga ställning justeras i enlighet med jämlikhetsprincipen. Nödcentralverkets tjänstemän kan såsom disciplinärt straff skiljas från tjänsteutövning för viss tid och utan lön.

Bestämmelserna om register föreslås bli preciserade och dessutom föreskrivs om ett användarregister och ett loggregister över dem som använder nödcentralsdatasystemet.

Propositionens målsättningar kan inte genomföras i kommunal regi, vilket innebär en partiell återgång till det system som gällde före nödcentralsreformen och avveckling av det nuvarande systemet.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Konsekvenser i fråga om organisation, ekonomi och personal

Lagförslaget gör det möjligt att införa en förvaltnings- och verksamhetsmodell som inte är beroende av en fast regionindelning och antalet nödcentraler. Nödcentralsverkets ämbetsområde omfattar enligt förslaget hela landet med undantag för landskapet Åland.

Den operativa verksamheten ska enligt förslaget skötas på ett sätt som håller så hög kvalitet som möjligt och är effektivt och ändamålsenligt, i enlighet med de samordnade anvisningar som utfärdats av de behöriga myndigheterna. Effektiviteten och servicekapaciteten blir bättre i och med ett jämnare utnyttjande och bättre fokusering av resurserna. Därmed blir det möjligt att effektivare uppfylla krav som orsakas av snabba förändringar i verksamhetsmiljön. Utgångspunkten är den att kostnaderna för Nödcentralsverkets normala verksamhet inte ska stiga.

Utvecklandet av ett nytt datasystem som stödjer den nya verksamhetsmodellen är på gång. I statsrådets beslut om anslagsramarna den 25 maj 2007 har för ramperioden 2008—2011 anvisats sammanlagt 6,3 miljoner euro för revidering av Nödcentralsverkets datasystem.

De besparingar som utvecklingen av förvaltningsstrukturerna medför uppkommer efter att lösningarna blivit förverkligade. Med tanke på produktiviteten är en viktig fördel att det beräknade personalresurstillägget vid Nödcentralsverket inte behövs. Enligt målet i statens produktivetsprogram ska antalet årsverken minska med 33 fram till 2015.

Nödcentralsverksamheten håller emellertid redan nu på att utvidgas utöver ett fast regionansvar, inom ramen för de övriga arran-

gemangen för säkerställande av Nödcentralsverkets verksamhet. I och med att den nya nätverksbaserade verksamhetsmodellen kan införas då informationssystemet förverkligas, blir det också möjligt att stegvis sköta nödcentralsuppgifterna i hela landet. Nödcentralsverket organiserar sin egen verksamhet på ett ändamålsenligt sätt så att befolkningen och samarbetsmyndigheterna får service som håller hög kvalitet. Nödcentralsverket får en enhetlig bild av situationen i hela landet och dessutom kontroll över verksamheten.

Lagförslaget förtydligar ansvarsförhållandena inom verket och förstärker det som en helhet. Nödcentralsverket är enligt förslaget ett enhetligt verk som i funktionellt hänseende styrs av ministerierna och som enligt de mål som ställts upp tillhandahåller tjänster i hela landet, i enlighet med den av verket valda interna verksamhetsmodellen. Verksamhetens tillförlitlighet blir bättre än den är för närvarande eftersom verksamheten vid behov kan skötas från vilken verksamhetspunkt som helst i landet. Vid planeringen och organisationen av Nödcentralsverkets verksamhet måste tryggheten av verksamhetens kontinuitet beaktas. När nya tekniker, system och servicemetoder införs är det också möjligt att bättre än förr beakta jävssynpunkter och de utmaningar som ett mångkulturellt samhälle ställer, liksom även åtgärder som stöder personalens arbetshälsa.

Lagförslaget innebär att Nödcentralsverkets nödcentralsenhet i sin nuvarande form dras in. Förslaget får inga direkta verkningar när det gäller antalet nödcentraler, men gör det möjligt att minska antalet. Förslaget innebär inte heller att de konkreta placeringsorterna för nödcentralerna skulle bestämmas genom lag.

Nödcentralsverket ska för sin del besluta om och organisera samarbetet på regionnivå. Nödcentralsverkets och de jourhavandes behörighet att sköta uppgifterna ska emellertid gälla hela landet med undantag för landskapet Åland.

Genom den föreslagna lagen skapas förutsättningar för effektivare organisering av verksamheten och för val av verksamhetsmodeller. Statens produktivetsprogram leder till att Nödcentralsverkets personal blir mindre. Verksamheten kan organiseras och

arbetets belastning kan påverkas också med andra metoder än ökning av personalen. Utvecklingen av systemet öppnar möjligheter också för personalen eftersom den möjliggör olika arbetsarrangemang och därmed också utveckling av utbildningen och kompetensen.

Målsättningen att stegvis omforma personalens ställning i enlighet med jämlikhetsprincipen genomförs stegvis och med beaktande av de anställdas situation. Lagförslaget får inga konsekvenser för existerande tjänsteförhållanden. De polismän som för närvarande hör till Nödcentralens personal behåller sin rätt till lägre pensionsålder och avgångsålder i enlighet med den gällande lagen om nödcentraler. Nyrekryterad personal utnämns inte längre till polistjänster vid Nödcentralensverket. Skiljande från tjänsteutövning för viss tid innebär att löneutbetalningen avbryts och påverkar sålunda den ekonomiska ställningen för den bestaffade.

Nödcentralensverksamhetens effektivitet främjas också genom att myndigheternas egna servicenummer kan utnyttjas mer effektivt.

Lagförslaget beräknas inte få några direkta konsekvenser för antalet nödmeddelanden till Nödcentralensverket. Alla samtal till nödnumret 112 besvaras. Från befolkningens synpunkt blir servicen tillförlitligare i och med att nödcentralernas förmåga att agera i olika situationer blir bättre.

3.2 Språkliga konsekvenser

Kommunerna utgör grundenheten för den språkliga indelningen. Nödcentralensverket är i enlighet med språklagen (423/2003) en tvåspråkig myndighet som till åtskillnad från vad som nu är fallet ska betjäna både på finska och svenska inom sitt ämbetsområde. Inom verket finns det inte regionala enheter som skulle bilda en regionförvaltning och vilkas språkliga ställning borde definieras på samma sätt som för närvarande. Behandlingen av nödmeddelanden med de språkliga behoven som utgångspunkt kan inom ämbetsområdet ordnas med hjälp av informationssystemet, vilket innebär att personalens språkkunskaper kan utnyttjas också när det gäller andra språk än nationalspråken. Med tanke på det svenska språket gör den nya förvalt-

ningsmodellen och styrningen av samtalen det möjligt att inom Nödcentralensverket utnyttja personalens nuvarande språkkunskaper. Sålunda kan man också med nuvarande resurser uppnå en bättre servicenivå trots att de personer som ger service på svenska är placerade vid olika nödcentraler. Vid de centraler som finns i finskspråkiga områden arbetar också personer som kan ge service på svenska.

För tjänsterna som nödcentralensjourhavande gäller inga krav på språkkunskaper, men genom att personalresurserna disponeras enligt behov kan efterfrågan tillgodoses. Det förefaller inte finnas något behov att inrätta en särskild enhet för att trygga servicen för språkgrupperna. Enligt lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) ska Nödcentralensverket genom att ordna utbildning och genom andra personalpolitiska åtgärder se till att de anställda har tillräckliga språkkunskaper för att kunna sköta arbetsuppgifterna. Enligt språklagen ska Nödcentralensverket som sitt arbetspråk använda majoritetsspråket i sitt ämbetsområde, dvs. finska, om det inte är mer ändamålsenligt att använda det andra språket eller båda språken eller av särskilda skäl ett främmande språk.

Den nya förvaltningsmodellen gör det möjligt att utnyttja personalens kunskaper så att möjligheterna att ge service inte bara på nationalspråken utan också på andra språk blir bättre.

I nödcentralensverksamheten ska man beakta samernas, specialgruppers, etniska minoriteters och invandrarrelaterade gruppers behov. Sådana behov förekommer i praktiken i samband med språkliga ärenden. Behoven kan tillgodoses t.ex. genom utvecklingen av tolktjänster vid sidan av utvecklingen av förvaltningen eller på så sätt att hjälpbehövande kunder betjänas med tekniska metoder och andra typer av beredskap.

3.3 Konsekvenser för myndigheterna

Förslaget förtydligar inrikesministeriets och social- och hälsovårdsministeriets uppgifter och ansvarsförhållanden. Ministerierna kan fokusera på den strategiska nivån medan

Nödcentralverket inriktar sig på den operativa verksamheten.

Myndigheternas gemensamma nödcentralverksamhet utgör en funktionell helhet. Den nätverksbaserade verksamhetsmodellen för Nödcentralverkets nödcentraler ger dem permanenta möjligheter att ersätta varandra i störningssituationer, vilket i förening med behörigheten att sköta landsomfattande verksamhet tryggar också de övriga myndigheternas verksamhet. Förslaget innebär att behörighetsförhållandena mellan myndigheterna inte förändras men att myndighetssamarbetet och gränssnitten mellan uppgifterna förtydligas. Myndigheternas styrningsåtgärder förändras eftersom de måste utfärda anvisningar för hela verket och inte endast för enskilda centraler. Den för olika områden gemensamma nödcentralverksamheten förutsätter att myndigheterna arbetar enligt koordinerade eller gemensamma verksamhetsmodeller. Detta förutsätter att kommunerna har en samstämmig uppfattning om utvecklingen av systemet och om organisationerna för det mellankommunala samarbetet.

Den landsomfattande nödcentralverksamheten innebär att samarbetsmyndigheterna gemensamt måste justera anvisningarna och manualerna om riskbedömning och alarmering i enlighet med de landsomfattande riktlinjerna. Samtidigt måste det ses till att anvisningarna blir heltäckande, eftersom de lokala förhållandena varierar. I initialskedet kommer detta att öka det administrativa arbetet. Från myndigheternas synpunkt är det viktigt att servicen är tillgänglig och håller hög kvalitet eftersom detta innebär att myndigheternas resurser blir rationellt utnyttjade.

Lagförslagets bestämmelser om skiljande från tjänsteutövning för viss tid till följd av möjligheten att överklaga besluten sannolikt inte att öka myndigheternas arbetsmängd. Endast ett fåtal sådana fall kommer eventuellt att förekomma på årsnivå.

Sjöräddningen i Finland har ett eget nödnummer som samtal till nödnumret 112, liksom för närvarande, kommer att förmedlas till.

4 Beredningen av propositionen

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering ska det säkerställas att Nödcentralverket fungerar snabbt och säkert. Nödcentralverksamheten och informationssystemen ses över och centralerna länkas samman med varandra så att de kan stödja varandra vid arbetstoppar och under undantagsförhållanden.

Regeringen överlämnade 29.11.2007 statsrådets redogörelse om nödcentralreformen till riksdagen (SRR 3/2007 rd). I redogörelsen uppställs följande utvecklingsmål för nödcentralverksamheten:

”Tillgången till nödcentraltjänster tryggas med beaktande av de lokala förhållandena i hela landet och kvaliteten på dem ägnas uppmärksamhet. Tjänsterna tryggas på nationalspråken. De krav på verksamheten som ett mångkulturellt Finland och invandringen medför möts. Resursutnyttjandet effektiviseras genom att verksamhetsmodellen ändras och personalens kompetens kontinuerligt förbättras.

Det säkerställs att Nödcentralverket fungerar snabbt och säkert. Nödcentralverksamheten och informationssystemen ses över och centralerna länkas samman med varandra så att de kan stödja varandra vid arbetstoppar och under undantagsförhållanden.

Nödcentralverksamheten effektiviseras och dess produktivitet höjs genom att Nödcentralverkets struktur utvecklas. Under år 2008 utreds behoven i anslutning till indelningen i nödcentralskretsar och möjligheterna att förstora kretsarna, och en åtgärdsplan utarbetas med sikte på att den nya kretsindelningen ska kunna genomföras före ingången av år 2015.

Nödcentralverksamheten förenhetligas på riksnivå. Det landsomfattande informationssystemet och en gemensam databas tas i operativt bruk mellan 2012 och 2015. Beredskapen för undantagsförhållanden och storolyckor förbättras genom att nödcentralerna backar upp varandra.”

Riksdagen godkände förvaltningsutskottets ställningstagande (FvUV 3/2008 rd) med anledning av redogörelsen. Enligt ställningstagandet måste nödcentralreformen fortsatt

genomföras i överensstämmelse med betänkandet.

Strategiarbetsgruppen för utveckling av nödcentralernas verksamhet utreder i sin slutrapport (inrikesministeriets publikation 7/2009) de strategiska riktlinjerna för utveckling av nödcentralsverksamheten. Enligt rapporten är det viktigt att nödcentralsverksamheten, verksamhetsmodellerna och anvisningarna förenhetligas på riksnivå, att nödcentralsverksamhetens resurser inriktas på centralernas kärnuppgifter, att ledningen utvecklas och att personalens kompetens och tillräcklighet samt indelningen i verksamhetsområden utvecklas så att landet inte likasom för närvarande är indelat i självständiga nödcentralskretsar.

Inrikesministeriet fattade 15.5.2009 ett beslut om de strategiska riktlinjerna för utveckling av nödcentralsverksamheten. Enligt riktlinjerna ska verksamhetsmodellerna för nödcentralsverksamheten förenhetligas på riksnivå. Vidare ska nödcentralstjänsterna och myndighetssamarbetets effektivitet säkerställas genom att nödcentralsverksamhetens distrikt förstoras och antalet distrikt minskas. Genom ny lagstiftning förtydligas ledningen, arbetsfördelningen mellan Nödcentralsverket och de myndigheter som använder dess tjänster samt definitionen av de lagstadgade tjänsterna.

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet.

Remissyttranden om propositionsutkastet har inkommit från inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, Nödcentralsverket, Luftfartsförvaltningen, Finlands miljöcentral, Strålskyddscentralen, Vägförvaltningen, Dataombudsmannens byrå, Kommunikationsverket, länsstyrelsen i Södra Finland län, länsstyrelsen i Östra Finland län, länsstyrelsen i Uleåborgs län, länsstyrelsen i Lapplands län, Räddningsinstitutet, Polisyrkeshögskolan, 18 räddningsområden, Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt, Södra Karelen social- och hälsovårdsdistrikt, Södra Savolax sjukvårdsdistrikt, Kymmenedalens sjukvårdsdistrikt, samkommunen för Norra Österbottens sjuk-

vårdsdistrikt, samkommunen för Norra Savolax sjukvårdsdistrikt, samkommunen för Päijänne-Tavastlands social- och hälsovård, Vasa sjukvårdsdistrikt, Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt, Finlands Kommunförbund, Kommunernas pensionsförsäkring, Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf, Suomen Sairaankuljetusliitto ry, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena rf (JHL), Löntagarorganisationen Pardia rf, Finlands Polisorganisationers Förbund, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade (FOSU) samt Svenska Finlands Folkting.

Dessutom har yttranden om propositionsutkastet inkommit från Finlands Läkarförbund, Tehy rf och Förbundet för Akutvård i Finland rf, Helsingfors stads hälsovårdscentral, Tammerfors stads Hyvinvointipalvelut, sjuktransport och akutvårdsenhet, Ari Tielenen samt från Turvapäivystys ry.

Av dem som inkommit med yttranden ansåg inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet och Nödcentralsverket att propositionens allmänna målsättningar är ändamålsenliga och de förordade i huvudsak de föreslagna ändringarna. I yttrandena uppmärksammades vissa detaljer och anfördes synpunkter på bestämmelserna om beredskapen, förvaltningsmodellen och registren. Justitieministeriet uppmärksammade i sitt yttrande bl.a. definitionen av begreppet ämbetsområde.

I de yttranden som inkom från räddningsområdena framfördes dels positiva och dels negativa synpunkter på riktlinjerna för utvecklingen. Också länsstyrelserna framförde varierande synpunkter. Det påtalades att de regionala och lokala förhållandena inte beaktas i organisationer som bygger på kommunalt samarbete. Inom social- och hälsovårdssektorn uppmärksammades de jourhavandes och kundernas (patienternas) ställning samt rätten att få information om nödcentralsdatasystemet. På det hela taget ansågs propositionen vara mera lyckad från polisväsendets synpunkt än från räddningsväsendets och social- och hälsovårdsväsendets. Betydelsen av ett fungerande regionalt samarbete

framhölls mera eftertyckligt inom andra verksamhetsområden än polisväsendet.

Personalorganisationerna uppmärksammade i stor utsträckning personalens ställning och andra personalrelaterade synpunkter, såsom resurseringen och hanteringen av reformen.

I yttrandena framfördes heltäckande synpunkter på sådant som bör beaktas vid beredningen av beslut om verkställighet av de strategiska riktlinjerna för nödcentralsverksamheten.

Inrikesministeriet har gjort ett sammandrag av yttrandena.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen har beröringspunkter med en proposition med förslag till en lag om hälso- och sjukvård som bereds vid social- och hälsovårdsministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. Syftet med den nuvarande lagen om nödcentraler (157/2000) är att säkerställa produktionen av samt tillgången till och kvaliteten på nödcentraltjänster på lika villkor i hela landet samt att effektivisera samarbetet mellan myndigheterna. Enligt definitionen i den föreslagna paragrafen är lagens syfte att främja säkerheten för befolkningen, organisera produktionen av nödcentraltjänster och förbättra tillgången till och kvaliteten på tjänsterna. För befolkningens säkerhet är det viktigt att landet har ett nödcentralssystem som ger tillgång till fungerande tjänster av god kvalitet.

2 §. Tillämpningsområde. Den föreslagna lagen ska tillämpas på räddningsväsendets, polisväsendets och social- och hälsovårdsväsendets nödcentraltjänster samt på Nödcentralsverket. Som allmänt nödnummer används det gemensamma europeiska nödnumret 112. Enligt kommunikationsmarknadslagens (393/2003) 55 § ska användarna avgiftsfritt få kontakt med det allmänna nödnumret 112 och med de särskilda nödnummer för polisen och räddningsmyndigheterna som avses i Kommunikationsverkets numreringsbeslut.

I landskapet Åland organiseras nödcentraltjänsterna i enlighet med landskapets egen lagstiftning.

2 kap.

Nödcentralsverket

3 §. Nödcentralsverket och dess styrning. Enligt grundlagens 68 § ska inrikesministeriet inom sitt ansvarsområde svara för att förvaltningen fungerar som sig bör. Nödcentralsverkets verksamhet sträcker sig utanför inrikesförvaltningen, men enligt statsrådets förordning om inrikesministeriet (609/2003) hör verket till inrikesministeriets ansvarsområde. Enligt den föreslagna paragrafens 1

mom. har Nödcentralsverket som lyder under inrikesministeriet till uppgift att producera nödcentraltjänster. Vidare föreskrivs att Nödcentralsverket styrs och övervakas av inrikesministeriet. Trots detta styrnings- och övervakningsförhållande ska verket avgöra de ärenden som hör till dess behörighet.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om den funktionella styrningen av Nödcentralsverket. Inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet ska gemensamt ansvara för styrningen. Den funktionella styrningen innebär i allmänhet att man ställer upp mål på årsnivå. Styrningen inbegriper åtgärder för att säkerställa service- och kvalitetsnivån då uppgifter sköts och tjänster produceras. För att de funktionella målen ska nås upprättas i enlighet med 11 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) en handling gällande resultatmål, dvs. ett resultatavtal som gäller verksamhetens operativa resultatmål och målsättningar i fråga om olika sektorer, dvs. i förhållande till polisväsendet, räddningsväsendet samt social- och hälsovårdsväsendet. Den funktionella styrningen på ministerienivå sker inom ramen för statsförvaltningens resultatstyrningsförfarande. Inrikesministeriet ska enligt förslaget styra Nödcentralsverket tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet, vilket motsvarar det nuvarande resultatstyrningsförfarandet. I praktiken bereder ministerierna i samarbete också ärenden som hänför sig till den strategiska styrningen.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan den funktionella styrningen regleras genom förordning av statsrådet.

4 §. Nödcentralsverkets uppgifter. Denna bestämmelse innehåller en förteckning över Nödcentralsverkets uppgifter. Nödcentralsverket ska med stöd av förvaltningslagen sköta sina uppdrag med iakttagande av principerna för god förvaltning. Dess viktigaste uppgifter är att producera nödcentraltjänster, att i anslutning till produktionen av nödcentraltjänster stödja räddningsväsendets, polisväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets myndighetsverksamhet samt att ut-

veckla och övervaka uppgifter och rutiner i samband med nödcentralstjänsterna.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. definieras de nödcentralstjänster som nämns i den föreslagna paragrafens 1 mom. 1 punkten. Med nödcentralstjänster avses mottagande och bedömning av nödmeddelanden och andra motsvarande meddelanden som förutsätter åtgärder av räddningsväsendets, polisväsendets eller social- och hälsovårdsväsendets myndigheter samt dessutom förmedling av meddelanden och uppdrag. Förmedlingen ska ske enligt anvisningar till vederbörande myndighet eller till någon som enligt avtal sköter myndighetens larmuppdrag, för att kunderna ska få hjälp i nödsituationer. I praktiken gäller nödmeddelandena situationer som förutsätter insatser av räddningsväsendet, såsom eldsvådor och olyckor, situationer som förutsätter polisiära åtgärder, såsom brott och andra situationer som förutsätter brådskande polisingripanden samt situationer som förutsätter brådskande åtgärder från social- och hälsovårdsväsendets sida, såsom sjukdomsfall, allvarliga olycksfall och brådskande jourfall inom socialvården. Med myndigheter avses i enlighet med speciallagstiftningen för respektive verksamhetsområde de behöriga myndigheterna inom räddningsväsendet, polisväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. Myndighetsuppgifter kan i enlighet med de arrangemang som tillämpas inom respektive område enligt avtal skötas av aktörer som är utomstående i förhållande till räddningsväsendet, polisens eller social- och hälsovårdsväsendets myndighetsorganisation. Det kan vara fråga om avtalsbrandkårer, privata sjuktransportföretag, frivilliga räddningstjänstföreningar samt experter inom olika områden.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. 2 punkten gäller stödtjänster. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om stödtjänster för räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovårdsväsendet. Myndigheterna får sådana stödtjänster som avses i förordningen och verket ser till att tjänsterna håller hög och jämn kvalitet. Stödtjänsterna kan bestå bl.a. av sambandscentralsuppgifter och av uppgifter i samband med registerförfrågningar till den del som de inte kan hänföras till myndigheternas egna ledningsarran-

gemang samt av uppgifter i samband med justering av respons enligt en samarbetsmyndighets anvisningar i en viss situation. I praktiken står respons för de enheter som alarmeras enligt myndigheternas anvisningar eller för andra åtgärder enligt anvisningarna. Det kan vidare vara fråga om larmanordningar som i farosituationer används för att varna befolkningen, analysering av information och förmedling av handräckningsbegäran samt stödjande av operativ information och vårdinrättnings information. Kärnverksamheten omfattar också sökning och förmedling av arbetarskyddsinformation och uppföljning av uppdrag från nödcentralernas sida. Från Nödcentralsverket fristående enheter är myndigheternas kontrollrum och bl.a. polisens lägescentraler som sköter uppgifter i anslutning till polisens ledningsfunktioner. Nödcentralsverkets stödtjänster skiljer sig från de stödtjänster som polisens lägescentraler producerar för polisen. Det landsomfattande lednings- och kommunikationscentralen vid polisnrättningen i Helsingfors verkar som lägescentral i Helsingfors och håller polisen informerad om läget i hela landet.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. 3 punkten har Nödcentralsverket också till uppgift att utveckla och övervaka uppgifter och rutiner i samband med nödcentralstjänsterna. Nödcentralsverket utvecklar sina rutiner och metoder framförallt med avseende på det operativa arbetet i jourrummen och samarbetet mellan myndigheterna, för att tillgodose de krav som verksamhetsmiljön ställer. Övervakningen inriktas på utförandet av uppdrag och på förebyggande av fel.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. kan Nödcentralsverket i syfte att upprätthålla och främja säkerheten sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde. Verket ska i praktiken för att upprätthålla och främja säkerheten samarbeta med myndigheter, statliga inrättningar och andra samarbetsparter. Samarbetsparterna är, utöver räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovårdsväsendet, t.ex. Gränsbevakningsväsendet, försvarsmakten, Kommunikationsverket, Trafiksäkerhetsverket, Meteorologiska institutet och olika frivilligorganisationer. Lämpliga uppgifter kan vara t.ex. att stödja myndigheter när det gäller tidig och kontinuerlig

information i situationer som berör myndigheterna, förmedling av trafikinformation samt biträdande av strål- och kärnsäkerhetsmyndigheterna i deras tillsynsuppgifter. Nödcentralverket ska inte förmedla väderleksinformation i säkerhetssyfte, utan denna uppgift hör alltså till Meteorologiska institutet. Nödcentralverket ska enligt förslaget, när det är ändamålsenligt, också kunna förmedla icke-brådskande transporter inom social- och hälsovårdssektorn.

Till Nödcentralverkets uppgifter hör enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. att på annat sätt bistå myndigheter. Genom förordning av statsrådet kan föreskrivas närmare om stödtjänster och Nödcentralverkets övriga uppgifter samt om bistående av myndigheter. Den sistnämnda uppgiften innebär bl.a. förmedling av sjöräddningsmeddelanden till vederbörande myndighet. Sjøräddningens landsomfattande larmnummer är 0204 1000. Sjøräddningsmyndigheterna sköter dessutom dygnet runt nödutrustning och säkerhetsradio. Nödmeddelanden som gäller sjöräddning tas emot på nödnumret 112 och överförs från Nödcentralverket till sjöräddningens ledningscentral. Genom förordning föreskrivs också om eventuella uppgifter i samband med alarmering av kommunala myndigheter. Enligt sjöräddningslagens 4 § har Nödcentralverket också uppgifter inom sjöräddningstjänsten. Enligt den nämnda paragrafen är Nödcentralverket en s.k. sjöräddningsmyndighet, som vid sidan av Gränsbevakningsväsendet är skyldig att i enlighet med sjöräddningslagen delta i uppgifter inom sjöräddningstjänsten. Nödcentralverket ska i enlighet med sjöräddningslagen, enligt vad som avtalas separat, delta i alarmeringen av efterspanings- och räddningseenheter och av personal som deltar i uppgifter i sjöräddningstjänsten. Nödcentralverket ska också göra barnskyddsanmälningar. Enligt barnskyddslagens (417/2007) 25 § är de som är anställda hos en enhet som bedriver nödcentralverksamhet skyldiga att utan dröjsmål och utan hinder av sekretessbestämmelserna göra anmälan till det organ som ansvarar för socialvården i kommunen, om de i sin uppgift har fått vetskap om ett barn vars behov av vård och omsorg, omständigheter som äventyrar barnets utveckling eller eget bete-

ende förutsätter att behovet av barnskydd utreds.

Den föreslagna paragrafens 3 mom. motsvarar i fråga om privata säkerhetstjänster delvis 4 § 2 mom. i lagen om nödcentraler. Nödcentralverket får enligt förslaget utföra övervakningsuppdrag och larmuppdrag inom tillämpningsområdet för lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002), om ett viktigt allmänt intresse förutsätter det. Objekt som förutsätter särskilt skydd kan anses vara viktiga från samhällets synpunkt. Det kan vara fråga om t.ex. viktig infrastruktur, objekt som kräver förhöjd personsäkerhet och om objekt som är värdefulla från ekonomisk eller kulturhistorisk synpunkt. Det kan också vara fråga om objekt som har betydelse för den allmänna ordningen och säkerheten. Bevakningsrörelse som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (202/2002) är tillståndspliktig verksamhet, vilket innebär att nödcentralen har begränsad rätt att sköta sådana uppgifter.

5 §. Nödcentralverkets ämbetsområde och enheter. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. är Nödcentralverkets ämbetsområde hela landet utom landskapet Åland. Orsaken till att landskapet Åland inte hör till ämbetsområdet är att dess nödcentralverksamhet är organiserad i enlighet med landskapets egen lagstiftning. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet samt hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § i självstyrelselagen för Åland och som hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

Nödcentralverkets behörighet att sköta sina uppgifter är inte begränsad i regionalt eller lokalt hänseende. Nödcentralverket är ett ämbetsverk som enligt förslaget inte utgörs av nödcentraler som kan anses vara fristående och regionalt ansvariga eller höra till distriktsförvaltningen, utan av regionalt behöriga myndigheter. Nödcentralverket ska enligt förslaget sköta sina uppgifter enligt en nätverksbaserad verksamhetsmodell som förverkligas med ett datasystem och en databas som omfattar hela landet. Innan åtgärder vidtas för att säkerställa verksamheten och före den nätbaserade verksamhetsmodell som

ska genomföras i framtiden, sköter nödcentralerna i praktiken sina uppgifter enligt den geografiska indelning som motsvarar de tidigare nödcentralskretsarna. För att nödcentralstjänsterna och myndighetssamarbetet ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt kan statsrådet besluta att ämbetsområdet ska delas in i samarbetsområden. Nödcentralsverkets behörighet att sköta sina uppgifter ska dock inte fastställas utgående från indelningen i samarbetsområden. Styrningen av nödsamtal till Nödcentralsverket är inte beroende av var nödcentralerna är belägna utan den ska genomföras på ett optimalt sätt. Målet är att Nödcentralsverket ska ha ett landsomfattande styrsystem som nödmeddelanden överförs till och där de behandlas enligt verkets interna verksamhetsmodell. Nödcentralsverkets ämbetsområde som omfattar hela landet, i praktiken Fasta Finland, gör det möjligt att sköta uppgifterna centralt och att organisera funktionerna på ett ändamålsenligt sätt samt att i överbelastningssituationer flytta samtal. Språkliga synpunkter beaktas genom tekniska metoder i samband med att personal registreras i informationssystemet. På så sätt blir det också möjligt att tillgodose krav som förekommer i ett multikulturellt samhälle.

Myndighetssamarbetet sköts i stor utsträckning internt på tjänstens vägnar eller med hjälp av olika samarbetsarrangemang och moderna medier. Det är då möjligt att i första hand beakta samarbetsmyndigheternas, dvs. räddningstvånsens och polisens geografiska områdesindelningar samt universitets- sjukvårdsdistrikten enligt den hälso- och sjukvårdslag som bereds inom social- och hälsovårdsväsendet. Vid behov kan också andra synpunkter beaktas, t.ex. regionalförvaltningsverkens verksamhetsområden.

En fast geografisk områdesindelning kommer i fortsättningen inte att ha någon betydelse för organiseringen av Nödcentralsverkets egen verksamhet. Också polisens, räddningstvånsens och social- och hälsovårdsväsendets geografiska områdesgränser får en mindre betydelse.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. innehåller en bestämmelse om Nödcentralsverkets enheter. Enligt förslaget omfattar Nödcentralsverket nödcentraler, en enhet som sköter stabsfunktionerna och vid behov andra

enheter. Nödcentralsverkets nödcentraler och enheter är verkets interna organ och bildar i praktiken Nödcentralsverkets nätverk av driftställen. De enheter som befolkningen ska kontakta i nödsituationer är nödcentralerna. Dessutom kan verket för administrativa ärenden, t.ex. som stöd för ledningen och för kommunikation, för ekonomi- och personalärenden, för intern kontroll, för lokalförvaltning samt för andra uppgifter som kan anses vara stabsuppgifter och förvaltningstjänster, ha särskilda enheter eller en på vissa funktioner, t.ex. automatiska meddelanden, specialiserad enhet vid något lämpligt driftställe. Enligt lagen om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner (362/2002), nedan regionaliseringslagen, ska vederbörande ministerium besluta om placeringsorten för statens centralförvaltningsmyndigheter och sådana statliga funktioner som sköts på riksnivå eller centraliserat samt som gäller indragning eller nedskärning av regionala och lokala statliga enheter och funktioner som är belägna utanför huvudstadsregionen. Enligt den föreslagna bestämmelsen har inrikesministeriet behörighet att med beaktande av interna säkerhetssynpunkter besluta om inrättande och indragning av nödcentraler samt om deras placeringsorter. Inrikesministeriet har också behörighet att besluta om placeringsort för den enhet som sköter stabsfunktionerna. Liksom för närvarande är beslutanderätten förlagd till en politiskt ansvarig nivå. I ministeriets arbetsordning föreskrivs om ministeriets beslutanderätt.

I nödcentralens arbetsordning ska enligt förslaget föreskrivas om andra enheter än nödcentraler. Det är fråga om andra enheter som har samband med organiseringen av ämbetsverkets interna uppgifter, vilket innebär att Nödcentralsverkets interna förvaltning inte längre kommer att vara uppbyggd enligt en tvåstegsmodell. Organiseringen av Nödcentralsverkets enheter och funktioner ska i stället för enligt regionaliseringslagen bestämmas enligt den föreslagna lagen på så sätt att verket i samband med att nödcentralsverksamheten utvecklas har beredskap att flexibelt organisera verksamheten enligt en nätverksbaserad modell. Detta arrangemang gör det möjligt att utveckla organisationen på ett ändamålsenligt sätt och att tryg-

ga skötseln av uppgifterna på ett resultatgivande sätt samt främja befolkningens säkerhetsnivå i hela landet. Verksamheten sköts med hjälp av IT-teknologi, med beaktande av personalaspekten. Befolkningen uppsöker inte nödcentralen personligen och kommer inte heller i fysisk kontakt med den. I praktiken har ministeriet med stöd av lagstiftningen om statens fastigheter förbundit sig att hyra lokaler av en viss storlek.

6 §. Nödcentralverkets ledning. I denna paragraf föreskrivs om Nödcentralverkets interna ledning. Nödcentralverkets interna ledningsförhållanden och ledningsstrukturer förtydligas så att utvecklingen och genomförandet av verksamheten säkerställs. Nödcentralverket är ett chefsämbetsverk. Nödcentralverket ska enligt förslaget ledas av en direktör som också svarar för att verkets målsättningar uppnås. Genom förordning av statsrådet ska föreskrivas närmare om direktörens uppgifter. Direktören svarar bl.a. för organiseringen av förvaltningen, för den allmänna styrningen av verket, för de uppgifter som nämns i budgetlagstiftningen samt i sin helhet för sådana principiellt viktiga och vittsyftande ärenden som gäller verkets verksamhetsförutsättningar. Direktören ska företräda staten hos andra myndigheter och inför domstol, om inte annat föreskrivs i Nödcentralverkets arbetsordning eller om direktören inte bemyndigat någon annan att sköta ett visst ärende. I det sist nämnda avseendet motsvarar bestämmelsen den praxis som de facto iakttas för närvarande.

7 §. Avgörande av ärenden. Enligt den föreslagna bestämmelsen avgörs ärenden som hör till Nödcentralverket av verkets direktör eller av någon annan tjänsteman som enligt arbetsordningen har sådan behörighet. Nödcentralverkets övriga personals rätt att avgöra ärenden härleds från Nödcentralverkets direktörs beslutanderätt och från arbetsordningen. Nödcentralverkets direktör kan emellertid i enskilda fall förbehålla sig avgörandet av ärenden som hör till någon annan tjänsteman vid verket. I praktiken hänför sig denna behörighet i enskilda fall närmast till verkets administrativa ärenden. Behörigheten är enligt förslaget emellertid inte begränsad till sådana ärenden. I praktiken förbehåller sig verkets direktör inte avgörandet av ären-

den som har samband med den operativa verksamheten i jourrum. Direktörens beslutanderätt måste å andra sidan med beaktande av ärendets betydelse i störningssituationer anses innefatta beslut om organisering av verksamheten mellan nödcentralerna. I överbelastningssituationer som berör flera centraler kan det också bli fråga om att styra meddelanden och uppdrag på ett sätt som avviker från den sedvanliga verksamhetsmodellen.

8 §. Utnämning och behörighetsvillkor. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. ska Nödcentralverkets direktör liksom för närvarande utnännas av statsrådet. Utgångspunkten är, att Nödcentralverkets direktör ska utnämna verkets hela personal. Genom arbetsordningen är det möjligt att inom verket delegera utnämningsbehörigheten på ett ändamålsenligt sätt. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. är behörighetsvillkor för tjänsten som Nödcentralverkets direktör högre högskoleexamen, förtrogenhet med statsförvaltningen samt erfarenhet av ledarskap och i praktiken visad ledarförmåga. I behörighetsvillkoren ingår inte längre några alternativa omnämmanden om förtrogenhet med polisväsendet, räddningsväsendet, socialväsendet eller hälsovårdsväsendet.

Enligt statstjänstemannalagens 8 § 2 mom. kan genom förordning av statsrådet bestämmas om examina som krävs för statlig tjänst och om övriga motsvarande särskilda behörighetsvillkor, om detta är motiverat för skötseln av de uppgifter som hör till tjänsten och om det inte föreskrivs om saken i lag. En huvudsakligen motsvarande bestämmelse föreslås i paragrafens 3 mom. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om jourpersonalens behörighetsvillkor. Till jourpersonalen hör jourrumspersonalen, dvs. skiftmästare och de som är jourhavande vid nödcentralen. För en jourhavandetjänst krävs examen för jourhavande vid nödcentraler, som avläggs vid Räddningsinstitutet. Andra tjänstemän som sköter jouruppgifter ska ha avlagt examen för jourhavande och ha annan lämplig erfarenhet. Alternativt kan också beaktas andra examina, t.ex. examen som ger behörighet för polistjänster. Tjänstebestämmelserna ska emellertid förenhetligas så att ny personal inte längre rekryteras till tjänster med polis-

benämningar, vilket innebär att personalens tjänstemannarättsliga ställning förenhetligas och att polismän inte längre i enlighet med polisförordningen rekryteras till Nödcentralverket. Behörighetsvillkoren för personal som sköter jouruppgifter ska inte tillämpas när studerande som praktiserar i syfte att avlägga examen för jourhavande vid nödcentraler utnämns till tjänster för viss tid. Enligt 15 § i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) ska den praktik som enligt läroplanen ordnas i samband med praktiska arbetsuppgifter på en arbetsplats grunda sig på ett skriftligt avtal mellan Räddningsinstitutet och arbetsplatsen.

Statstjänstemannalagen gör det möjligt att reglera behörighetsvillkoren också för andra tjänster på förordningsnivå. Detta gäller sålunda cheferna för nödcentraler eller andra enheter. För dem kan som behörighetsvillkor anges högskoleexamen eftersom den landsomfattande verksamhetsmodell som införs i nödcentralverksamheten kommer att vara mera krävande än förr och förutsätta att personen i fråga behärskar omfattande helheter.

I samband med att behörighetsvillkor regleras genom förordning är det i enlighet med statstjänstemannalagen möjligt att i enskilda fall bevilja dispens från behörighetsvillkor som anges i förordning. Nödcentralverkets personal förutsätts vara särskilt pålitlig, vilket ska konstateras på det sätt som föreskrivs i lagen om säkerhetsutredningar (177/2002).

9 §. Arbetsordning. I Nödcentralverkets arbetsordning föreskrivs närmare om organisation av verkets förvaltning och funktioner samt om verkets organisation och personalens uppgifter. I arbetsordningen föreskrivs också om vikariat, om handläggning och avgörande av ärenden samt om utnämning av personal. Genom arbetsordningen kan behörighet på ett ändamålsenligt sätt delegeras inom organisationen. Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. beslutar Nödcentralverkets direktör om verkets arbetsordning.

10 §. Skiljande från tjänsteutövning för viss tid. I denna paragraf föreskrivs om möjligheten att för viss tid skilja tjänstemän vid Nödcentralverket från tjänsteutövning. Bestämmelsen är helt ny och motsvarar i sak huvudsakligen vad som i respektive lagar föreskrivs om skiljande av polismän och gränsvakare från tjänsteutövning för viss tid,

dvs. i 15 a § i polisförvaltningslagen (110/1992) och i 20 a § i lagen om gränsvakningsväsendets förvaltning (577/2005). Den föreslagna paragrafen gäller också Nödcentralverkets direktör.

Enligt statstjänstemannalagens 14 § ska Nödcentralverkets tjänstemän utföra sina uppgifter på behörigt sätt och utan dröjsmål samt iakttä bestämmelserna om arbetsledning och övervakning. Vidare föreskrivs i statstjänstemannalagen att en tjänsteman ska uppträda så som hans eller hennes ställning och uppgifter förutsätter. Alla tjänstemän vid Nödcentralverket förutsätts sålunda uppträda korrekt och sakligt. Det är viktigt att man kan lita på att Nödcentralverket utför sina uppgifter på ett sakligt och opartiskt sätt. Verkets personal är i en säkerhetsmyndighets anställning. Eftersom jourpersonalens arbete har karaktär av kundbetjäning måste man fästa särskilt avseende vid jourpersonalens uppträdande. För verkets direktör gäller statstjänstemannalagens 26 §, vilket innebär att direktören kan sägas upp på normala uppsägningsgrunder och även då det med hänsyn till tjänstens natur finns ett godtagbart och motiverat skäl till uppsägning.

Med beaktande av erfarenheterna av verksamheten måste det vara möjligt att påföra skäliga påföljder som står i proportion till allvarligheten av ett felaktigt förfarande. Enligt statstjänstemannalagen är det möjligt att utöver lindrigare tjänstemannarättsliga påföljder, t.ex. varning, påföra endast slutgiltigt skiljande från tjänsteutövning. En tjänsteman som bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt kan som disciplinstraff skiljas från tjänsteutövning för minst en och högst sex månader, om en varning inte kan anses vara ett tillräckligt straff. De föreslagna tidsgränserna motsvarar dem som stadgades från skiljande av tjänsteutövning enligt den tidigare gällande statstjänstemannalagen. Beslut om skiljande från tjänsteutövning ska fattas av den utnämmande myndigheten. Om statsrådet är utnämmande myndighet ska inrikesministeriet besluta om skiljande från tjänsteutövning. Ärenden som gäller skiljande från tjänsteutövning ska enligt riksdagens ståndpunkt (FvB 5/2006 rd) väckas inom tre månader efter att myndigheten fick kännedom

om en omständighet som kan leda till skiljande från tjänsteutövning.

I den föreslagna paragrafen ingår en informativ hänvisning till vad som i statstjänstemannalagen föreskrivs om överklagande.

3 kap.

Verksamhet

11 §. Ansvarsöverföring. Nödcentralsverket ska vidta åtgärder för förmedling av meddelanden eller uppdrag, vilket kan inkludera bl.a. alarmering av hjälp och andra åtgärder. Enligt den föreslagna paragrafen övergår ansvaret för ett meddelande eller ett uppdrag då den ansvariga myndigheten på fältet, t.ex. via sitt fältledningssystem har tagit emot nödcentralens uppdrag eller meddelande. Ett fältledningssystem för akutvård inom social- och hälsovårdsväsendet är under uppbyggnad. Mottagandet bekräftas genom kvittering eller på något annat ändamålsenligt sätt. Nödcentralsverkets ansvar för ett uppdrag upphör till den del som det inte är fråga om uppföljning av ett uppdrag som hör till Nödcentralsverket eller om alarmering av tilläggsresurser eller andra stödtjänster som Nödcentralsverket tillhandahåller för myndigheter. Nödcentralsverket kan vid behov överföra uppdrag till en väntelista och ombesörja fördelningen av uppdragen till lediga myndighetsenheter i enlighet med myndigheternas anvisningar om riskbedömning och prioritering. Verksamhetsområdena ansvarar emellertid för sina egna resursers tillgänglighet. Resursers otillräcklighet är inte en grund för att inte ta emot meddelanden eller uppdrag. På operativ nivå ansvarar i enlighet med den mottagande myndighetens ledningssystem i praktiken myndighetens chef i den aktuella situationen för att uppdraget sköts på fältet. När förhållandena kräver det ska den mottagande myndigheten ställa uppdragen i prioritets- och skyndsamhetsordning. I praktiken ska den som svarar för eller leder fältverksamheten, t.ex. räddningsdirektören, polisens överdirektör, fältchefen, patrullchefen eller den som ansvarar för medicinska åtgärder sköta prioriteringen och vid behov ge Nödcentralsverket tilläggsanvisningar om prioriteringen. Med tanke på lägeskontrollen

är det viktigt att Nödcentralsverket samarbetar med respektive myndighets fältledning. Nödcentralsverket har som organisation inte någon möjlighet att påverka skötseln och ledningen av en situation utanför sitt egentliga uppgiftsområde.

12 §. Jourpersonalens uppgifter. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse om jourpersonalens uppgifter. Jourpersonalen är behörig att sköta uppgifter inom Nödcentralsverkets ämbetsområde.

Till jourpersonalens viktigaste uppgifter hör att ta emot meddelanden om nödsituationer och förmedla meddelanden eller uppdrag till respektive aktörer. Förmedlingen av uppdrag till ansvariga aktörer sker efter att det på basis av meddelandet har bedömts hur brådskande uppdraget är och vilka resurser situationen förutsätter. Jourpersonalen har rätt att med stöd av tillgänglig information tillämpa myndigheternas anvisningar för situationsbedömning i samband med förmedlingen av meddelanden eller uppdrag. Andra direkta åtgärder innebär i detta sammanhang meddelanden inom ramen för provningsrätten eller utdelning av information till olika aktörer i syfte att säkerställa verksamheten. När det gäller automatiska meddelanden vidtas i praktiken åtgärder i enlighet med myndigheternas anvisningar om responsförslag. Automatiska meddelanden kommer t.ex. från automatiska brandalarmanläggningar som enligt myndigheternas krav installeras i byggnader. För myndigheterna produceras i anslutning till uppgifterna stödtjänster som närmare definieras genom förordning av statsrådet. En jourhavande kan också besluta att inte förmedla eller alarmera. Vidare kan fattas ett separat beslut om att avbryta en kontakt om det inte är fråga om ett egentligt nödmeddelande. Till uppgifterna hör också att ge råd och anvisningar till en anmälare som tar kontakt i en nödsituation. Det är då fråga närmast om att ge anvisningar till en nödställd innan hjälp använder till platsen. Andra brådskande uppdrag kan förutsätta att verket varnar befolkningen i plötsliga farosituationer.

Enligt den föreslagna paragrafen ska inga separata beslut fattas om avgöranden enligt 1 mom. att inte förmedla ett meddelande eller uppdrag. Anmälaren ska underrättas om av-

brytandet eller avslutandet och något separat beslut fattas inte. Kunden kan också under rättas om en åtgärd genom ett bandat meddelande, i synnerhet i överbelastningssituationer. Vidare har Nödcentralverket har möjlighet men inte skyldighet att flytta meddelanden till en behörig myndighet eller någon annan aktör.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. ska de anvisningar beaktas som vederbörande myndigheter har gett i samband med uppdrag och åtgärder. Samarbetsmyndigheterna är skyldiga att utfärda anvisningar om riskbedömningar och utförande av uppgifter inom respektive verksamhetsområde. Detta bidrar också till en ändamålsenlig användning av samarbetsmyndigheternas resurser. Myndigheterna utfärdar i praktiken anvisningar om riskbedömning. Dessa gäller bedömning av huruvida det är fråga om en nödsituation eller någon annan brådskande situation och när det är möjligt att inte förmedla ett meddelande eller ett uppdrag eller att fatta beslut om att inte alarmera.

I paragrafens 4 mom. föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse om att på jourpersonalens uppdrag och åtgärder inte ska tillämpas förvaltningslagens (434/2003) 8 §. Enligt förvaltningslagens 8 § ska myndigheterna inom ramen för sin behörighet och enligt behov ge sina kunder råd i anslutning till skötseln av förvaltningsärenden samt svara på frågor och förfrågningar som gäller uträkande av ärenden. Vidare föreskrivs att om ett ärende inte hör till myndighetens behörighet ska myndigheten i mån av möjlighet hänvisa kunden till den behöriga myndigheten. Framförallt när det är fråga om myndigheters rådgivningsskyldighet enligt förvaltningslagens 8 § förutsätts också annan service än sådan som ges i anslutning till ett nödmeddelande. En effektiv organisering av den operativa verksamheten i jourrummet förutsätter att rådgivning i enlighet med den föreslagna paragrafens 1 mom. ges endast i samband med behandlingen av meddelanden. Rådgivningen har begränsats så att råd ges i mån av möjlighet. Också i övrigt ska verksamheten organiseras på ett effektivt sätt så att nödsituationer sköts och myndigheterna får stöd. Förvaltningslagens bestämmelser ska emellertid tillämpas när det gäller de rättsprinciperna

inom förvaltningen och serviceprincipen samt kraven gällande gott språkbruk och samarbete mellan myndigheterna. Rättsprinciperna inom förvaltningen förutsätter att kunderna blir jämbördigt bemötta och att behörigheten används för godtagbara ändamål samt att myndigheternas åtgärder är opartiska och står i proportion till målsättningarna.

13 §. Rätt att begränsa behandlingen av mottagna meddelanden. Utgångspunkten är den att alla anmälningar som kommer in till Nödcentralverket är nödmeddelanden. Om mottagna meddelanden inte är nödmeddelanden till sin karaktär är det enligt den föreslagna paragrafen möjligt att vidta nödvändiga åtgärder. Bestämmelsen gäller i praktiken ofog och överbelastningssituationer som skapas i syfte att störa verksamheten, dvs. i syfte att hindra tillhandahållandet av nödcentralstjänster och äventyra befolkningens säkerhet. Verket kan i eventuella fall av missbruk av dess tjänster för att trygga nödcentralstjänsterna begränsa behandlingen av mottagna meddelanden med tekniska metoder. Störande verksamhet kan i större omfattning lamslå Nödcentralverket. När nödcentralerna övergår till den nätverksbaserade verksamhetsmodellen måste det också finnas möjligheter att förhindra spridningen av störningar. Den föreslagna paragrafen innebär att meddelanden kan spelas in på band eller analyseras med någon lämplig teknisk metod innan jourhavanden på nytt tar emot ett meddelande. Alla nödsamtal kan inte ännu lokaliseras. Det kan förutsättas en polisanmälan för att få reda på saken. Dessutom kan Kommunikationsverket i enlighet med kommunikationsmarknadslagen vidta åtgärder i vissa störningssituationer. Nödcentralverket kan begränsa behandlingen endast för en skälig tid. I praktiken ska verket handla så snabbt som möjligt för att få klarhet i saken.

14 §. Samarbetsmyndigheternas anvisningar och den landsomfattande samarbetsgruppen. Myndigheterna ger anvisningar till Nödcentralverket för räddningsväsendets, polisväsendets och social- och hälsovårdsmyndigheternas gemensamma nödcentralverksamhet. Enligt den föreslagna paragrafen ska inrikesministeriet tillsätta en landsomfattande samarbetsgrupp för Nödcentralverket i syfte att effektivisera samarbetet mellan myndighe-

terna och serviceproducenterna. En viktig uppgift är bl.a. att behandla och koordinera branschvisa utkast till föreskrifter och anvisningar gällande Nödcentralsverket innan de utfärdas och att på landsnivå organisera samarbetet mellan myndigheterna. Syftet med den landsomfattande styrningen är att förenhetliga verksamhetsprinciperna, kvalitetssäkra servicen till befolkningen och effektivisera samarbetet mellan myndigheterna.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ska myndigheterna som deltar i nödcentralsverksamheten utfärda sådana anvisningar för Nödcentralsverket att de landsomfattande riktlinjerna beaktas och koordineras med övriga myndigheters anvisningar. Nödcentralsverket ska för utförandet av sina uppgifter inneha information om tillgängliga resurser inom polisväsendet, räddningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet, om principerna för alarmering och användning av resurserna, om sakkunniga samt om ledningsarrangemangen. Dessutom ska verket inneha information om beredskapen när det gäller de ovan uppräknade resurserna. De sakkunniga kan vara också andra än inom räddningsväsendet, polisen eller social- och hälsovårdsväsendet anställda personer som definieras i de responsförslag som ingår i anvisningarna. Informationen ska också innehålla uppgifter om resurserna för icke-brådskande sjuktransporter, bl.a. med tanke på eventuella storolyckor. Anvisningarna ska uppdateras vid behov. Medan en situation pågår kan den ansvariga myndigheten vid behov omfördela de larmade resurserna enligt tidigare fastställda anvisningar. Av anvisningarna ska framgå vilka myndigheter och personer som under en pågående situation har rätt att göra ändringar.

Genom förordning kan föreskrivas om den landsomfattande samarbetsgruppens uppgifter. Uppgifterna ska omfatta behandling, samordning och koordinering av verksamhetsmodellerna för anvisningarna om riskbedömning och larminstruktionernas responsförslag i hela landet. De regionala och lokala behoven ska beaktas i myndigheternas responsplaner och i särskilda anvisningar för vissa objekt. Nödcentralsverket ska i samråd med myndigheterna svara för tillämpningen av anvisningarna utifrån de regionala beho-

ven och inom ramen för sin landsomfattande verksamhetsmodell. Informationen lagras i Nödcentralsverkets landsomfattande databas.

15 §. Bestämmelser om kommunikationsnät. Den föreslagna paragrafen är av informativ karaktär. Kommunikationsmarknadslagen (393/2003) ska tillämpas på kommunikationsmarknaden, varmed avses en marknad där nättjänster och kommunikationstjänster samt anknyttande tjänster behandlas. Lagen innehåller också bestämmelser om det allmänna nödnumret 112 och om särskilda nödnummer för polisen och räddningsmyndigheterna samt om kontaktande av dem och om teleföretags skyldigheter i anslutning till biträdande av myndigheter. Syftet med lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) är att trygga konfidentialitet och integritetsskydd vid elektronisk kommunikation samt att främja dataskydd vid sådan kommunikation. I lagen föreskrivs om utlämnande av lokaliseringssuppgifter och information.

4 kap.

Register

16 §. Nödcentralsdatasystemet. Den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen den nuvarande bestämmelsen. Nödcentralsystemet är ett personregister vars huvudansvariga registerförare är Nödcentralsverket. Nödcentralsverket ska sörja för dataskyddet och informationssäkerheten i fråga om nödcentralsdatasystemet och dess information. På behandlingen av personuppgifter ska tillämpas personuppgiftslagen till den del som det i den föreslagna lagen inte föreskrivs om behandling av personuppgifter.

17 §. Information som ska lagras i nödcentralsdatasystemet. Den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen den nuvarande bestämmelsen om information som ska lagras. Informationen behövs för att Nödcentralsverket ska kunna utföra sina uppgifter, av vilka de viktigaste är att producera nödcentralstjänster och stödja myndigheterna när de utför sina uppgifter. I registret ska lagras information om mottagande av meddelanden, alarmering av enheter och om andra till verksamheten anslutna centrala omständigheter.

Endast sådan information får lagras som nämns i den föreslagna paragrafen. I lagförslaget nämns också information som är nödvändig den personliga säkerheten och för de larmade enheternas arbetarskydd. Sådan information ska vara gemensam för samtliga myndigheter. Informationen är nödvändig för de operativa enheternas arbete, dvs. för att de ska kunna vara i beredskap och vidta rätta åtgärder. Sådan säkerhetsinformation kan vara t.ex. information om en plats där en farlig person befinner sig. Farligheten kan bestå t.ex. i en smittsam sjukdom eller ta sig uttryck i ett särskilt aggressivt beteende. Säkerhetsinformationen kan också gälla explosionsrisk eller farlig strålning. Information om en persons hälsotillstånd, brott, straff eller andra påföljder för brott eller om socialvård får inte lagras så att den blir allmänt tillgänglig. I sådana fall är det fråga om känsliga uppgifter enligt personuppgiftslagens (523/1999) 11 §. Det är förbjudet att behandla sådan information om inte annat föreskrivs i lag eller om ingen av de grunder för undantag föreligger som nämns i personuppgiftslagens 12 §. Informationen ska utplånas ur registret efter att den blivit obehövlig eller senast efter den tid som nämns i lagen.

I lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) föreskrivs om registrerades rätt att få uppgifter ur nödcentraldatasystemet.

18 §. Lagring av myndigheters anvisningar och planer i nödcentraldatasystemet. I denna nya paragraf föreskrivs om myndigheternas skyldighet att i systemet lagra för den operativa verksamheten nödvändig information om exempelvis responsförslag, beredskap, ledningsförhållanden och enheternas storlek. Responsförslag står för de enheter som alarmeras enligt myndigheternas anvisningar eller andra åtgärder. I praktiken innebär detta en möjlighet att bl.a. uppdatera information om larminstruktioner, vilket också hör till myndigheternas skyldigheter. Nödcentralverket ska inte ombesörja lagring av andra myndigheters information i systemet.

19 §. Rätt att få information ur registren. Den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen den nuvarande bestämmelsen. Nödcentralverkets anställda har rätt att få den information som de behöver för att utföra sina

lagstadgade uppgifter. De anställda förmedlar meddelanden, larmar enheter och stöder polisens, räddningsväsendets samt social- och hälsovårdsväsendets verksamhet också genom att förmedla information till enheter på fältet, om dessa inte har möjlighet att själva på distans använda registren eller om stödandet av den operativa verksamheten i en viss situation kräver det.

Den information som myndigheterna behöver för sin fältverksamhet kan ingå i flera än ett register. Informationsbehovet varierar också mellan myndigheterna inom olika verksamhetsområden. Nödcentralverkets anställda ska liksom för närvarande få den information som de behöver ur de register som nämns i lagen. Information förmedlas till respektive verksamhetsområde.

Som en ny punkt fogas till paragrafen en informativ hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005). Gränsbevakningsväsendet får utan hinder av sekretessbestämmelserna ur sina register med hjälp av teknisk anslutning eller i maskinläsbar form lämna ut information som behövs för att Nödcentralverket ska kunna utföra sina uppgifter enligt lagen om nödcentraler. Det är fråga om information som behövs för säkerställande och förberedande åtgärder eller arbetarskyddet eller för stödande av enheten i fråga.

20 §. Utlämnande av information. Den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen den nuvarande bestämmelsen. I paragrafen föreskrivs för tydlighetens skull om inrikesministeriets, social- och hälsovårdsministeriets och regionförvaltningsverkets rätt att få den information som de nödvändigt behöver för sina övervakningsuppgifter. Uppgifterna kan ha samband med den allmänna övervakningen av verksamheten eller med behandlingen av enskilda klagomål eller enskilda ärenden. Regionförvaltningsverket ombesörjer övervakningen av räddningsväsendet.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om sekretessplikt. Nödcentralverket får genom meddelanden information från fältenheter och ur olika register. Information kan utan hinder av sekretessbestämmelserna lämnas ut till enheter på fältet. Informationen lämnas ut till re-

spektive verksamhetsområden. I den föreslagna paragrafens 2 mom. ingår en ny bestämmelse om information som automatiskt ska lämnas ut till alla larmade enheter. Förteckningen över information som ska lämnas är uttömmande och inbegriper information om personlig förmögenhet och arbetarskydd. Den sistnämnda informationen kan i enlighet med 17 § också användas gemensamt av myndigheterna för förfrågningar. Liksom för närvarande kan från Nödcentralsverket förmedlas information gällande vissa förvaltningsområden till vederbörande registerförare. En nyhet är att registerförare inom social- och hälsovårdsväsendet har rätt att få information. Den föreslagna paragrafens hänvisning till 14 § i sjöräddningslagen är av informativ karaktär. Utan hinder av sekretess- och tystnadsplikten kan i enskilda fall lämnas ut information som behövs för skyddande av liv eller hälsa.

21 §. Användning av utlämnad information. Den som har fått information ur nödcentralsdatasystemet får använda informationen endast för avsett ändamål. Enligt ändamålsprincipen som framgår av personuppgiftslagens 7 § får information som lämnats ut ur nödcentralsdatasystemet användas endast för avsett ändamål. Enligt huvudregeln får informationen inte vidarebefordras. I någon annan lag kan emellertid föreskrivas om vidarebefordran av utlämnad information. Bl.a. i räddningslagens 69 § föreskrivs om lagring av uppgifter som lämnats ut ur nödcentralsdatasystemet i ett annat register och om användning av registrets information.

22 §. Användarregister. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om användarregister för behandling av information som lagrats i nödcentralsdatasystemet, om registrets informationsinnehåll samt hur länge informationen ska förvaras. Bestämmelsen kompletterar personuppgiftslagens 32 § om skydd av uppgifter. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Nödcentralsdatasystemet kan användas också av andra än anställda vid Nödcentralsverket. Nödcentralsverket ska enligt förslaget ansvara för användarregistret. Användarregistret är ett personregister enligt definitionen i personuppgiftslagens 3 § 3 mom. Med registrerad avses i detta fall den som har beviljats rätt att använda nödcentralsdatasyste-

met. Användaren kan vara en person som är anställd hos en utomstående användarorganisation.

Enligt den föreslagna paragrafen ska Nödcentralsverket föra användarregistret över behandling av information i nödcentralsdatasystemet med hjälp av teknisk anslutning eller elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt. Med informationsbehandling avses i bestämmelsen all sådan behandling som nämns i personuppgiftslagens 3 § 2 punkt. I bestämmelsen definieras information som ska lagras i användarregistret. Det är inte nödvändigt att lagra all den information i registret som nämns i bestämmelsen, om det t.ex. i ett enskilt fall av funktionsella skäl inte är nödvändigt att lagra informationen.

I användarregistret får lagras användarens fullständiga namn och personbeteckning samt uppgifter som specificerar åtkomsträtten. Med uppgifter som specificerar åtkomsträtten avses uppgifter som identifierar användaren, t.ex. användarnamn och lösenord eller användarens identifieringsuppgifter på ett identitetskort eller motsvarande underlag. I användarregistret kan vidare lagras information om åtkomsträttens innehåll och omfattning. Med uppgifter om åtkomsträttens innehåll och omfattning avses information om vilka databaser, tillämpningar och program samt informationsgrupper eller information användaren har åtkomst till. Vidare kan i användarregistret lagras uppgifter om begränsad åtkomsträtt eller användningsförbud som en användare meddelats som påföljd för missbruk av systemets information. Det är då fråga om förfaranden som strider mot villkoren för användning och skydd av information och som konstaterats antingen i administrativt eller straffrättsligt förfarande. Det är nödvändigt att lagra sådan information för att den som gjort sig skyldig till missbruk inte ska kunna fortsätta sitt förfarande genom att på nytt ansöka om åtkomsträtt. Den föreslagna paragrafens 2 mom. innehåller en specialbestämmelse om förutsättningarna för lagring av sådana uppgifter. Påföljden för missbruk ska anges i beslutet eller avgörandet och användaren ska vara medveten om påföljden.

I användarregistret får lagras också uppgifter om den organisation som användaren företräder. Med uppgifter om användarorganisationen avses organisationens eller dess verksamhetsenhetens namn, kontaktuppgifter samt identifieringsuppgifter. I användarregistret får dessutom lagras uppgifter om beslut eller avgöranden som gäller åtkomsträtt. Med ett beslut eller avgörande som gäller åtkomsträtt avses administrativa myndighetsbeslut eller andra avgöranden som gäller åtkomsträtt samt åtkomsträttens omfattning och villkoren för den.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om lagringstiden för registrets information och om bemyndigande att utfärda förordning om registrets informationsinnehåll. Informationen ska förvaras i minst två år. Minimiförvaringstiden motsvarar den förvaringstid som nämns i dataombudsmannens byrås anvisningar om behandlingen av användarlogguppgifter (Asiaa tietosuojasta 1/2003, 10.2.2003). Enligt de föreslagna bestämmelserna ska informationen utplånas senast tio år efter att åtkomsträtten upphört. Maximitiden på tio år överensstämmer med den allmänna preskriptionstiden för fordringar, vilket kan vara en nödvändig uppgift i samband med eventuell fakturering.

Enligt det föreslagna momentets andra mening kan genom förordning av statsrådet utfärdas närmare föreskrifter om användarregistrets informationsinnehåll. Det är motiverat att bemyndiga statsrådet att utfärda förordning eftersom det är fråga om ett principiellt viktigt ärende.

23 §. Användning av användarregistrets information. I denna paragraf föreskrivs om syftet med användning av användarregistrets information. Den gällande lagen om nödcentraler innehåller inga specialbestämmelser om behandling av användaruppgifter. Det är nödvändigt att reglera användningen av användaruppgifter eftersom det också är fråga om användning av personuppgifter.

I den föreslagna paragrafen föreskrivs för vilka ändamål den information får användas som lagrats i användarregistret. På basis av användarregistret upprättad statistik och andra numeriska analyser som inte avslöjar information om enskilda användare får användas också för verksamhet och utveckling

av verksamhet i samband med upprätthållande av systemets information och utlämnande av information ur systemet.

Information som lagrats i användarregistret får användas för att kontrollera, följa, övervaka och skydda behandlingen av nödcentralsdatasystemets information. Härmed avses allmän uppföljning och övervakning av hur systemets information används och skyddas och på detta sätt uppfylls bl.a. de skyldigheter som nämns i personuppgiftslagens 32 §. Med förvaltning avses upprätthållande av de åtkomsträtter som beviljats i vederbörlig ordning.

Informationen får vidare användas för utredning av i vilken omfattning den i användarregistret lagrade informationen används samt för utredning av hur kostnaderna följs upp och fördelas. Det är fråga om grundläggande behov som sammanhänger med användarregistrets syfte samt om registrets bruksegenskaper. Den lagrade informationen får dessutom användas för eventuell fakturering som har samband med användningen. Också i det fallet är det fråga om grundläggande behov i samband med användarregistrets användningsändamål och existens samt om registrets bruksegenskaper.

Den i användarregistret lagrade informationen behövs också för att säkerställa och förbättra nödcentralsdatasystemets funktion samt för att utreda problem med användningen av informationen. Problem med användningen av informationen kan gälla både funktionella och tekniska omständigheter.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. innehåller en specialbestämmelse om begränsning av möjligheten att använda informationen. Enligt bestämmelsen får uppgifter om begränsad åtkomsträtt eller användningsförbud användas endast för att administrera, följa, övervaka och skydda informationsbehandlingen. Den föreslagna begränsningen av informationsbehandlingen baseras på att det är fråga om känslig information enligt personuppgiftslagens 11 § 3 punkten.

24 §. Loggregister. I denna paragraf föreskrivs om loggregister som med hjälp av automatisk databehandling förs över behandlingen av information i nödcentralsdatasystemet, om registrets informationsinnehåll och om förvaringstiden för informationen.

Bestämmelsen kompletterar personuppgiftslagens 32 § om skydd av information. Bestämmelsen gäller emellertid inte loggar som upprättats enbart för tekniska syften och inte heller användning av sådana loggar eftersom de endast innehåller uppgifter om administration av teknisk informationsbehandling och eftersom personuppgifter inte behandlas i dem. Den föreslagna bestämmelsen är ny i förhållande till den gällande lagen om nödcentraler, som inte innehåller bestämmelser av behandling av logginformation.

Loggregister ska föras av Nödcentralsverket. Loggregistret är ett personregister enligt definitionen i personuppgiftslagens 3 § 3 punkten. Med registrerad avses i detta fall en person som har behandlat information som ingår i nödcentralsdatasystemet. I bestämmelsen räknas upp information som får lagras i loggregistret. I ett enskilt fall kan det vara onödigt att lagra all den information som nämns i paragrafen.

Enligt den föreslagna paragrafen får i loggregistret lagras identifieringsuppgifter om den organisation i vars namn behandlingen sker. Det är här fråga om den organisation som ansvarar för användningen av information och det är då skäl att lagra åtminstone organisationens och vederbörande verksamhetsenhets namn samt vid behov identifieringsuppgifter. Vidare kan i loggregistret lagras användarens identifieringsuppgifter. Med användare avses en sådan person i organisationens anställning som har beviljats åtkomsträtt till informationen. Med identifieringsuppgifter avses information som gör det möjligt att skilja användarna från varandra och att entydigt klarlägga användarens identitet. Information av detta slag kan vara t.ex. användarnamn eller uppgifterna på ett identitetskort.

I loggregistret kan lagras också namnet på en tillämpning, ett program eller en tekniskt självständig del av en tillämpning eller ett program eller någon annan identifieringsuppgift samt information om behandlingstidpunkten, t.ex. datum och klockslag för inledande och avslutande av en förfrågan.

Vidare kan i registret lagras information eller informationsgrupper som behandlats eller varit föremål för behandling. Enligt bestämmelsen ska i registret lagras t.ex. information

om vilken persons uppgifter som har behandlats. Beroende på behandlingen ska dessutom lagras all behandlad information eller åtminstone vilka informationsgrupper som varit föremål för behandlingen. I fråga om massutlämning av information behöver i registret inte lagras detaljerade uppgifter om all utlämnad information utan det kan anses vara tillräckligt att lagra t.ex. uppgifter om samlingsmetoden. När det gäller förfrågningar som görs med hjälp av teknisk eller någon annan lämplig anslutning är det i allmänhet nödvändigt att i detalj lagra uppgifter om den behandlade informationen.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ska den i registret lagrade informationen förvaras i minst två år från ingången av det kalenderår som följer efter lagringstidpunkten. Minimiförvaringstiden överensstämmer med den förvaringstid som nämns i dataombudsmannens byrås anvisningar om behandlingen av användarlogguppgifter (Asiaa tietosuojasta 1/2003, 10.2.2003). Informationen ska utplånas senast fem år efter att den lagrats. Maximitiden på fem år motsvarar den allmänna preskriptionstiden för åtalrätten när det gäller eventuella missbruk.

25 §. Användning av information i loggregistret. I denna paragraf föreskrivs om användningsändamålet för loggregistrets information. Den gällande lagen om nödcentraler innehåller inga bestämmelser om användningen av logginformation. I paragrafen föreskrivs för vilka ändamål Nödcentralsverket i sin verksamhet får använda information som lagrats i loggregistret. På basis av loggregistret upprättad statistik och andra numeriska analyser som inte avslöjar information om enskilda användare får användas också för verksamhet och utveckling av verksamhet i samband med upprätthållande av systemets information och utlämnande av information ur systemet. I den föreslagna paragrafen ingår en uttömmande uppräkningsändamålen.

Information som lagrats i loggregistret får användas för uppföljning och övervakning av behandlingen av information i nödcentralsdatasystemet samt för upprätthållande av datasäkerheten. Härmed avses den allmänna uppföljningen och övervakningen av användningen och skyddet av systemets informa-

tion. Vidare får information som lagrats i loggregistret användas för utredning av i vilken utsträckning systemets information används och för utredning av kostnadsfördelningen samt för fakturering. Genom användningen stöds informationssystemets funktion och säkerhet. Informationen kan användas också för utredning av tillförlitligheten och uppdateringen av nödcentralsdatasystemet. Dessutom får den information som lagrats i loggregistret användas för att säkerställa och förbättra nödcentralsdatasystemets funktion samt för utredning av problem med användningen av informationen. Användningsbehoven har delvis ett fast samband med personuppgiftslagens krav på korrekthet.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

27 §. Alarmering. Genom förordning av inrikesministeriet kan föreskrivas om tekniska system och metoder som kan användas för förmedling och alarmering. Nödcentralsverket svarar för alarmering via myndigheternas radionät (VIRVE) eller något annat certifierat system som är avsett för myndighetsbruk. Detta innebär också att systemets kostnader kan förutses. Eventuell kan också andra alarmeringssätt användas. Nödcentralsverket svarar inte för systemets tillförlitlighet eller för extra kostnader som orsakas av tilläggs-tjänster.

27 §. Tjänstedräkt. Enligt lagen om nödcentraler kan genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om uniform för nödcentralernas personal, med undantag för polistjänsterna. Enligt statsrådets förordning om Nödcentralsverket fastställs modellen och gradbeteckningarna på uniformen för Nödcentralsverkets personal av inrikesministeriet. Nödcentralsverket bestämmer om användningen av uniformen.

Enligt den föreslagna paragrafen är Nödcentralsverkets personal skyldig att i tjänsten bära tjänstedräkt om inte tjänsteuppgifternas art eller karaktär förutsätter något annat. Nödcentralsverket beslutar om personalens skyldighet att bära tjänstedräkt. I polislagen (493/1995) föreskrivs om polismäns skyldig-

het att bära tjänstedräkt i anställning hos Nödcentralsverket.

Genom förordning av ministeriet kan föreskrivas om sådana detaljer som tjänstedräktens modell och gradbeteckningar. Till stats-tjänstemän betalas uniformsbidrag om det i förordning eller annars har bestämts att de är skyldiga att bära tjänstedräkt.

6 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

28 §. Ikraftträdande. Lagen föreslås träda i kraft den 20 .

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. ska lagen om nödcentraler (157/2000) jämte ändringar bli upphävd.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs att åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs att hänvisningar till lagen om nödcentraler i andra lagar eller förordningar ska i fortsättningen anses avse denna lag. Vad som annars bestäms om nödcentraler ska efter att denna lag trätt i kraft gälla Nödcentralsverket. Det finns bestämmelser om nödcentraler i många lagar. Bestämmelserna gäller båda myndigheter och enskilda personer. Enskilda personer uppfattar i praktiken att de faktiskt vänder sig till en nödcentral, oberoende av ämbetsverksform eller organisation. Under den tid som Nödcentralsverket verkat har begreppet "nödcentral" blivit vedertaget.

I räddningslagens 11 § föreskrivs att det lokala räddningsväsendet med andra myndigheter, t.ex. nödcentralen, ska göra upp larmanvisningar och att larmanvisningarna ska avfattas så att nödcentralen kan larma de närmaste enheterna i enlighet med räddningslagen. I räddningslagens 25 § föreskrivs att nödcentralen på förhand ska underrättas om hyggesbränning av skogsmark samt halmbränning. I 7 § i lagen om anordningar inom räddningsväsendet (10/2007) föreskrivs om konstruktion, installation och underhåll av branddetektorer och liknande system som med stöd av lag eller enligt myndighetsbeslut kopplas till nödcentraler genom telekommu-

nikationsförbindelse. Enligt 35 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) är teleföretag skyldiga att till nödcentraler för behandling lämna ut identifierings- och lokaliseringssuppgifter som anger läget för den terminalutrustning och anslutning som innehas av den avsändare som är föremål för nödmeddelandet, om den myndighet som mottagit nödmeddelandet har grundad anledning att anta att användaren befinner sig i uppenbar nöd eller i omedelbar fara. Vidare ska teleföretagen utan dröjsmål till en nödcentral anmäla sådana fel och störningar i kommunikationsnätet, nättjänsterna och kommunikationstjänsterna som är av betydelse för förmedlingen av nödsamtal. Enligt 35 a § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation är ett teleföretag skyldigt att förmedla ett riktat myndighetsmeddelande bl.a. om meddelandet kommer från en nödcentral. Beslut om förmedlingen fattas av andra myndigheter. Enligt 34 § i statsrådets förordning om transport av farliga ämnen på väg (194/2002) ska fordonets förare eller den som ansvarar för lastningen eller lossningen omedelbart till nödcentralen anmäla en olyckshändelse som medför risk för att människor, egendom eller miljön skadas. Enligt 17 § i statsrådets förordning om sjöräddning (37/2002) ska nödcentralen underrättas om tillstånd att använda nödsignal. Enligt 22 § i trafikministeriets beslut om trafikordningar (203/1982) kan med märket nödtelefon anges en telefon som endast kan användas för samtal till en alarmcentral. Märket i fråga används i allmänhet i tunnlar. Enligt 18 § i lagen om förhindrande av miljöförorening från fartyg (300/1979) ska fartygets befälhavare eller, om det är fråga om hamnar, inrättningar eller varvsområde, ägaren omedelbart informera om oljeskadan eller hotet om en sådan till nödcentralen. Enligt 3 och 4 § i lagen om bekämpande av oljeskador som uppkommer på land (378/1974) ska nödcentralen utan dröjsmål informeras om en oljeskada eller om en risk för sådan.

29 §. Övergångsbestämmelse om områdesindelningen och nödcentralerna. Statsrådet har fastställt nödcentralskretsarna med stöd av lagen om nödcentraler. När lagen träder i kraft ombildas nödcentralskretsarna till samarbetsområden. Arrangemanget är till nytta

för samarbetet mellan Nödcentralverket och myndigheterna. Vidare har inrikesministeriet fastställt nödcentralernas placeringsorter. När lagen träder i kraft är placeringsorter de orter som har fastställts av ministeriet med stöd av lagen om nödcentraler.

30 §. Övergångsbestämmelser om personalen. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. tillämpas bestämmelserna om polismäns pensionsålder och avgångsålder i vissa fall enligt 15 och 16 § samt 20 § 2 mom. i lagen om nödcentraler fortfarande på polismän som är anställda vid Nödcentralverket när denna lag träder i kraft. Tjänsterna vid statens nödcentraler kunde utan att de ledigförklarades i enlighet med lagen om nödcentraler tillsättas med anställda från de kommunala nödcentraler som drogs in och från polisen. Anställda vid försöksnödcentralerna enligt lagen om försök med nödcentraler utnämndes direkt till tjänster vid de nödcentraler som fortsatte försöksnödcentralernas verksamhet. För personalen kan enligt det s.k. gamla pensionsålderssystemet gälla yrkesbaserade pensionsåldrar. För polismän är pensionsåldern 58 år och för nödcentralsjourhavande 58—60 år. Enligt 16 § i lagen om nödcentraler gäller beträffande avgångsåldern för polismän som är anställda vid nödcentralerna det som i polisförvaltningsförordningen (158/1996) bestäms om polismäns avgångsålder. Avgångsåldern är sålunda 60 år, vilket gäller också nyanställda polismän vid Nödcentralverket. Tillämpningen av olika pensionsåldrar upphör i fråga om nyanställd personal eftersom det inte längre anställs personer i polistjänster. I den föreslagna paragrafen ingår inte 14 § i lagen om nödcentraler som gäller bevarande av den kommunala yrkesbaserade pensionsåldern. Till denna del tillämpas på pensionsskyddet lagen om kommunala pensioner (549/2003).

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. behåller personal som är anställd i tjänsteförhållande för viss tid eller tills vidare vid Nödcentralverkets nödcentralsenhet och vid nödcentralerna sina anställningsrelaterade rättigheter och skyldigheter samt sin lön i euro. När lagen träder i kraft innebär detta att Nödcentralverkets nödcentralsenhet och de nödcentralskretsar som statsrådet bestämt dras in. Nödcentralerna hör fortsättningsvis

till Nödcentralsverket och personalen är i Nödcentralsverkets anställning eftersom det är fråga om en intern omorganisering av ett landsomfattande ämbetsverk.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. är polismän som är anställda vid Nödcentralsverket i tjänsteförhållande fortsättningsvis behöriga för polistjänst eller tjänsteförhållande för viss tid vid Nödcentralsverket till utgången av den tid för vilket de utnämnts. Enligt polislagens (493/1995) 6 § är polismän i förordning nämnda tjänstemän som tillhör befälet, underbefälet eller manskapet. I polisförordningens (1112/1995) 1 § 1 mom. definieras närmare vilka som är polismän och enligt förordningens 1 § 2 mom. ska även polismännen vid Nödcentralsverket betraktas som polismän. Polislagstiftningen gäller i tillämpliga delar också Nödcentralsverkets polismän så länge de är anställda hos verket.

31 §. Övergångsbestämmelse om lagring av information. Myndigheternas skyldighet att i enlighet med lagförslagets 18 § lagra information i nödcentralsdatasystem börjar tre år efter att lagen trätt i kraft.

2 Närmare föreskrifter och bestämmelser

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om stödjande av räddningsmyndigheternas, polismyndigheternas samt social- och hälsovårdsmyndigheternas verksamhet i anslutning till produktionen av nödcentrals-tjänster, dvs. om myndigheternas stödtjänster och verkets direktörs uppgifter samt om behörighetsvillkoren för direktören och jourpersonalen. Genom förordning kan också föreskrivas om inrikesministeriets och social- och hälsovårdsministeriets funktionella styrning samt om den landsomfattande samarbetsgruppens uppgifter och om lagring av information gällande myndigheternas anvisningar och planer i nödcentralsdatasystemet samt användarregistrets och loggregistrets informationsinnehåll. Avsikten är vidare att genom förordning av inrikesministeriet föreskriva om de tekniska system och metoder som ska användas för förmedling av meddelanden och för alarmering.

3 Ikraftträdande

Lagen ska träda i kraft så snart som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt grundlagens 119 § ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt.

Eftersom det hör till Nödcentralsverkets uppgifter att utöva offentlig makt föreslås att det föreskrivs i lag om de allmänna grunderna för verket. Med allmänna grunder avses närmast namn, verksamhetsområde, huvudsakliga uppgifter och befogenheter. All utövning av offentlig makt ska bygga på lag.

Enligt grundlagens 10 § 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggt. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. I lagförslaget ingår bestämmelser om syftet med lagring av information i Nödcentralsverkets register, om innehållet i den information som ska lagras, om informationens användningsändamål och förvaringstider samt om utlämnande av information. Enligt grundlagsutskottets praxis är de ovan nämnda funktionerna viktiga regleringsobjekt.

Enligt grundlagens 17 § 1 mom. är Finlands nationalspråk finska och svenska. Var och en har rätt att hos myndigheter använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk. Dessa rättigheter tryggas genom lag. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. Målet är att de grundläggande språkliga rättigheterna ska beaktas och att den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få service på sitt eget språk ska tryggas. Enligt lagförslaget är Nödcentralsverkets ämbetsområde tvåspråkigt, vilket innebär en förpliktelse att i större utsträckning än tidigare förverkliga de språkliga rättigheterna.

I grundlagens 80 § 1 mom. föreskrivs vidare att genom lag ska utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Enligt regeringens proposition

med förslag till grundlagen (RP 1/1998 rd) och grundlagsutskottets utlåtandepraxis gäller bestämmelsen också grunderna för tjänstemännens rättsliga ställning. I lagförslaget ingår bestämmelser om jourpersonalens uppgifter och om skiljande av tjänstemän från tjänsteutövning för viss tid.

Propositionens lagförslag kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om nödcentralverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att främja befolkningens säkerhet, organisera produktionen av nödcentraltjänster och förbättra tillgången till och kvaliteten på tjänsterna.

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på räddningsväsendets, polisens och social- och hälsovårdens nödcentraltjänster samt på Nödcentralverket.

2 kap.

Nödcentralverket

3 §

Nödcentralverket och dess styrning

Nödcentraltjänsterna produceras av Nödcentralverket, som lyder under inrikesministeriet. Nödcentralverket styrs och övervakas av inrikesministeriet.

Inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet svarar gemensamt för den funktionella styrningen av Nödcentralverket.

Genom förordning av statsrådet kan det beskrivas om den funktionella styrningen.

4 §

Nödcentralverkets uppgifter

Nödcentralverket har till uppgift att

- 1) producera nödcentraltjänster,
- 2) i anslutning till produktionen av nödcentraltjänster stödja räddningsväsendets, polisens samt social- och hälsovårdens myndigheters verksamhet, såsom åtgärder i samband med förmedling av meddelanden och uppdrag, sambandscentralsuppgifter, åtgärder i syfte att varna befolkningen i plötsliga farosituationer och andra sådana uppgifter i anslutning till stödjande av myndigheternas verksamhet som det är ändamålsenligt att Nödcentralverket utför (*stödtjänster*), samt att
- 3) utveckla och övervaka uppgifter och rutiner i samband med nödcentraltjänsterna.

Med nödcentraltjänster avses i denna lag mottagande och bedömning av nödmeddelanden och andra motsvarande meddelanden som förutsätter omedelbara åtgärder av räddningsväsendets, polisens eller social- och hälsovårdens myndigheter (*nödmeddelanden*) samt förmedling av meddelanden och uppdrag i enlighet med myndighetsanvisningar till vederbörande myndighet eller till den som enligt avtal sköter myndighetens uppgifter.

Nödcentralverket kan i syfte att upprätthålla och främja säkerheten sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde samt på annat sätt bistå myndigheter. Nödcentralverket får dock utföra övervakningsuppdrag och larmuppdrag som omfattas av lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) endast om ett viktigt allmänt intresse förutsätter det.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs det närmare om stödtjänster och Nödcent-

tralsverkets övriga uppgifter samt om bistående av myndigheter.

5 §

Nödcentralensverkets ämbetsområde och enheter

Nödcentralensverkets ämbetsområde är hela landet utom landskapet Åland. För att nödcentraltjänsterna och myndighetssamarbetet ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt kan statsrådet besluta att ämbetsområdet ska delas in i samarbetsområden. Nödcentralensverkets behörighet bestäms inte utgående från indelningen i samarbetsområden.

Nödcentralensverket omfattar nödcentraler, en enhet som sköter stabsfunktionerna och vid behov andra enheter. Inrikesministeriet beslutar om inrättande och indragning av nödcentraler samt om placeringsorterna för nödcentralerna och enheten som sköter stabsfunktionerna. I Nödcentralensverkets arbetsordning föreskrivs om inrättande och indragning av verkets andra enheter samt om deras placeringsorter.

6 §

Nödcentralensverkets ledning

Nödcentralensverket leds av dess direktör.

Nödcentralensverkets direktör svarar för verksamhetens resultat och för att verkets målsättningar uppnås. Direktören företräder staten och bevakar statens rätt och fördel hos andra myndigheter och inför domstol, om inte annat föreskrivs i Nödcentralensverkets arbetsordning.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs det närmare om Nödcentralensverkets uppgifter.

7 §

Avgörande av ärenden

Ärenden som ankommer på Nödcentralensverket avgörs av verkets direktör eller av någon annan tjänsteman vid verket som enligt arbetsordningen har sådan behörighet. Nödcentralensverkets direktör kan i enskilda fall

förbehålla sig avgörandet av ärenden som en tjänsteman vid verket annans avgör.

8 §

Utnämning och behörighetsvillkor

Nödcentralensverkets direktör utnämns av statsrådet. Nödcentralensverkets övriga personal utnämns av direktören, om inte någon annat föreskrivs i arbetsordningen.

Behörighetsvillkor för tjänsten som Nödcentralensverkets direktör är högre högskoleexamen, förtrogenhet med statsförvaltningen samt erfarenhet av ledarskap och i praktiken visad ledarförmåga.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs om behörighetsvillkoren för jourpersonalen.

Med jourpersonal avses de tjänstemän vid Nödcentralensverket som utför uppgifter enligt 12 §.

9 §

Arbetsordning

I Nödcentralensverkets arbetsordning föreskrivs närmare om organisering av Nödcentralensverkets förvaltning och funktioner samt om verkets organisation och personalens uppgifter. I arbetsordningen föreskrivs också om vikariat, om handläggning och avgörande av ärenden samt om utnämning av personalen.

Nödcentralensverkets direktör beslutar om verkets arbetsordning.

10 §

Skiljande från tjänsteutövning för viss tid

En tjänsteman vid Nödcentralensverket som bryter mot eller åsidosätter sin tjänsteplikt kan som disciplinstraff skiljas från tjänsteutövning för minst en och högst sex månader, om en varning inte kan anses vara tillräcklig. Löneutbetalningen avbryts för tiden för skiljandet från tjänsteutövningen.

Den utnämmande myndigheten beslutar om skiljande från tjänsteutövning. Om statsrådet är utnämmande myndighet, ska inrikesministeriet besluta om skiljande från tjänsteutöv-

ning. Den myndighet som beslutar om skiljande från tjänsteutövning ska inleda ärendet inom tre månader från att ha fått kännedom om en omständighet som kan leda till skiljande från tjänsteutövning.

Innan beslutet om att skilja en tjänsteman från tjänsteutövning fattas ska tjänstemannen ges tillfälle att bli hörd i ärendet. Myndigheten ska ge också huvudförtroendemannen eller förtroendemannen tillfälle att bli hörd, om tjänstemannen begär det och om skiljandet från tjänsteutövningen inte på grund av sakens natur ska verkställas omedelbart. Myndigheten ska innan den fattar beslutet underätta tjänstemannen om möjligheten att begära att huvudförtroendemannen eller förtroendemannen ska höras.

I statstjänstemannalagen (750/1994) föreskrivs om överklagande av beslut som gäller skiljande av en tjänsteman från tjänsteutövning för viss tid.

3 kap.

Verksamhet

11 §

Ansvarsöverföring

Ansvaret för ett förmedlat meddelande eller uppdrag övergår på den mottagande myndigheten, på den enhet som sköter dess uppgifter eller på någon annan jourpunkt när denna har tagit emot meddelandet eller uppdraget.

12 §

Jourpersonalens uppgifter

Jourpersonalen vid Nödcentralverket har till uppgift att

- 1) ta emot nödmeddelanden,
- 2) på basis av nödmeddelanden bedöma hur skyndsamma uppdragen är och vilka resurser situationen kräver,
- 3) förmedla meddelanden och uppdrag på basis av tillgänglig information samt att vidta andra direkta åtgärder i anslutning därtill,
- 4) i anslutning till förmedlade meddelanden eller uppdrag ge stödtjänster till de enheter som sköter räddnings-, polis- samt social-

och hälsovårdsväsendets myndighetsuppgifter eller aktörer som alarmerats och andra som nämns i respektive myndighets anvisningar, exempelvis till enheter inom gränsbevakningsväsendet,

5) inte förmedla ett meddelande eller uppdrag, om meddelandet eller uppdraget inte kräver alarmering eller annan förmedling,

6) avbryta eller avsluta en kontakt som gäller ett mottaget meddelande, om ärendet till sin karaktär inte hör till Nödcentralverkets uppgifter eller om det inte är fråga om ett nödmeddelande,

7) i mån av möjligheter vid behandlingen av nödmeddelandet ge anmälaren råd och anvisningar i anslutning till nödsituationen, samt att

8) sköta Nödcentralverkets övriga brådskande uppgifter.

I sådana fall som avses i 5 punkten och när en kontakt avbryts eller avslutas enligt 6 punkten ska något separat beslut inte fattas. Anmälaren ska underrättas om avbrytandet eller avslutandet

I samband med uppdrag och åtgärder enligt 1 mom. ska de i 14 § 2 mom. avsedda anvisningar beaktas som vederbörande myndigheter har gett Nödcentralverket.

På uppdrag och åtgärder som avses i 1 mom. ska 8 § i förvaltningslagen (434/2003) inte tillämpas.

13 §

Rätt att begränsa behandlingen av mottagna meddelanden

Om Nödcentralverket har tagit emot nödmeddelanden som gjorts i syfte att störa dess verksamhet eller missbruka dess nödcentralstjänster, har det för tryggande av verksamheten och tjänsterna rätt att under en skälig tid med tekniska metoder begränsa behandlingen av mottagna meddelanden.

14 §

Samarbetsmyndigheternas anvisningar och den landsomfattande samarbetsgruppen

Inrikesministeriet tillsätter en landsomfattande samarbetsgrupp för Nödcentralverket i

syfte att effektivisera samarbetet mellan myndigheterna och serviceproducenterna.

De myndigheter som deltar i nödcentralsverksamheten ger Nödcentralsverket till sina verksamhetsområden knutna anvisningar och planer för behandling och förmedling av uppdrag samt för andra meddelanden och uppdrag. Landsomfattande planer och anvisningar ska innan de tas i bruk behandlas och samordnas i Nödcentralsverkets landsomfattande samarbetsgrupp.

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas närmare om den landsomfattande samarbetsgruppens uppgifter.

15 §

Bestämmelser om kommunikationsnät

I kommunikationsmarknadslagen (393/2003) föreskrivs om allmänt nödnummer, andra särskilda nödnummer och kontakt med nödnummer samt om teleföretagens skyldighet att bistå myndigheterna. I lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation (516/2004) föreskrivs om teleföretags skyldighet att lämna ut uppgifter, förmedla riktade myndighetsmeddelanden och behandla lokaliseringssuppgifter.

4 kap.

Register

16 §

Nödcentralsdatasystemet

Nödcentralsdatasystemet är ett permanent landsomfattande datasystem som är avsett för räddningsmyndigheterna, polismyndigheterna, social- och hälsovårdsmyndigheterna och Nödcentralsverket.

Nödcentralsverket är huvudansvarig registerförare för nödcentralsdatasystemet. För polisens del är Polisstyrelsen registeransvarig för nödcentralsdatasystemet.

Nödcentralsverket övervakar att bestämmelserna om behandling av personuppgifter iakttas och sköter skyddet av informationen i nödcentralsdatasystemet. De registeransvariga ansvarar för att den information som de

lagrar i registret är korrekt samt för att informationen behandlas enligt lag i samband med de egna arbetsuppgifterna. Övriga användare av nödcentralsdatasystemet svarar dessutom för sin del för att informationen behandlas enligt lag i samband med de egna arbetsuppgifterna.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag ska personuppgiftslagen (523/1999) tillämpas på behandlingen av personuppgifter.

17 §

Information som ska lagras i nödcentralsdatasystemet

I nödcentralsdatasystemet får samlas in och lagras information för utförande av sådana uppgifter som föreskrivs i 4 § enligt följande

1) information som gäller enheter som utför uppdrag för räddningsväsendet, polisväsendet samt social- och hälsovårdsväsendet, exempelvis om beredskap, teleförbindelser, anrop, ledningsförhållanden, utrustning, uppgiftsområden, enheternas storlek och sammansättning samt annan motsvarande information,

2) information om när och hur anmälan har gjorts och meddelandenas innehåll inklusive telefonidentifikations- och adressuppgifter samt inspelningar, audiovisuella och motsvarande tekniska eller andra upptagningar av meddelanden,

3) namn på dem som tagit emot och registrerat meddelanden, uppdrag och åtgärder och den enhet som tagit emot meddelandena, uppdragen och åtgärderna samt när detta skett,

4) av uppgifterna om identiteten hos en person som har samband med meddelanden, uppdrag och åtgärder, namn, personbeteckning eller födelsetid samt information om kön, modersmål, medborgarskap, hemort, adress och telefonnummer och annan motsvarande information samt om samband med ärendet, identifieringsuppgifter om objektet och objektinformation om larmanordningar,

5) information om uppdrag och åtgärder, exempelvis händelse- och åtgärdsrapporter, information om tidpunkter, platser, uppdragens skyndsamhetsklass och farlighet, information om de personer som deltar och har

deltagit i uppdrag samt annan nödvändig information om enskilda uppdrag, samt

6) information som är nödvändig för någons personliga säkerhet eller för arbetarskyddet, exempelvis om objektets eller personens farlighet eller oberäknelighet, personuppgifter som beskriver eller avser att beskriva en brottslig gärning, straff eller andra påföljder för ett brott, information om personers hälsotillstånd, sjukdom, handikapp och vård eller därmed jämförbara åtgärder som en person blivit föremål för eller information om socialvårdsåtgärder får dock lagras endast i den mån som det är nödvändigt för någons personliga säkerhet eller för arbetarskyddet.

Personer som är anställda hos registerförande myndigheter och myndigheter som använder registret har rätt att med hjälp av teknisk anslutning, elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt få tillgång till och behandla information och uppdrag inom sitt eget verksamhetsområde endast inom ramen för sina befogenheter och enligt överenskommelse med Nödcentralsverket. I information som avses i 1 mom. 6 punkten får dock användas gemensamt av alla för förfrågningar.

Information ska avföras ur personregistret när den inte längre är nödvändig med tanke på ändamålet med registret, dock senast fem år efter att meddelandet togs emot. Information som enligt 1 mom. 6 punkten hänförs till den personliga säkerheten eller arbetarskyddet ska dock inte avföras om det inom fem år från det att informationen lagrades eller från det en fortsatt lagring av informationen senast konstaterades vara behövlig har konstaterats att fortsatt lagring av informationen är nödvändig med tanke på dess användningsändamål. En anteckning ska göras om att informationen har konstaterats vara behövlig.

I 43—45 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) föreskrivs om registrerades rätt att ta del av information som polisen lagrat i nödcentralsdatasystemet.

18 §

Lagring av myndigheters anvisningar och planer i nödcentralsdatasystemet

Vederbörande myndigheter inom räddningsväsendet, polisen och social- och hälsovården ska genom teknisk anslutning, elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt och tillförlitligt sätt i nödcentralsdatasystemet lagra i 14 § 2 mom. i denna lag avsedda planer och anvisningar inklusive förslag till respons innehållande information om enheter och aktörer som utför uppdrag för räddningsväsendet, polisväsendet samt social- och hälsovårdsväsendet, exempelvis om beredskap, anrop, ledningsförhållanden, utrustning, uppgiftsområden, storlek och sammansättning samt annan motsvarande information.

Den som lagrar information svarar för dess tillförlitlighet och uppdatering.

Genom förordning av statsrådet kan det föreskrivas närmare om den information som ska lagras.

19 §

Rätt att få information ur registren

Nödcentralsverkets anställda har enligt vad som överenskommit med registerföraren och utan hinder av sekretessbestämmelserna samt för att kunna sköta verkets lagstadgade uppgifter rätt att avgiftsfritt få information som behövs för att säkerställa förberedande åtgärder i samband med uppdrag eller arbetarskyddet eller för att stödja myndigheten eller enheten i fråga. I detta syfte kan anställda vid Nödcentralsverket rätt att få information

1) ur informationssystemet för polisärenden enligt 2 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003), ur informationssystemet för förvaltningsärenden enligt 3 § i nämnda lag och ur Schengens nationella informationssystem enligt 31 § i nämnda lag,

2) ur utrikesministeriets datasystem angående beslut om visum och uppehålls- eller arbetstillstånd,

3) ur Migrationsverkets datasystem, om informationen behövs för behandling av ären-

den enligt utlänningslagen (301/2004) och för tillsynen över att utlänningslagen iakttas,

4) ur näringscentralens, trafikcentralens och miljöcentralens datasystem för trafiktillstånd om information behövs för övervakning av tillståndspliktig trafik,

5) ur tullens datasystem för förebyggande och undersökning av brott eller för behandling av utlänningsärenden samt för övervakning av utlänningsars inresor och utresor,

6) ur Trafiksäkerhetsverkets fordonstrafikregister och ur körkortsregistret information för behandling av körrättsärenden och trafik-tillståndsärenden samt för kontroll av personuppgifter,

7) ur skatteförvaltningens datasystem om skattskyldigas inkomster och förmögenhet samt andra beskattningsuppgifter som enligt 2 a kap 2 § i strafflagen (39/1889) behövs för bestämmande av dagsbotsbelopp,

8) om alarmering av räddningsenheter från det lokala räddningsväsendet, ur det lokala räddningsväsendets register om åtgärder som vidtagits av räddningsenheterna samt ur det lokala räddningsväsendets register över övervakning och kontroll av brandsäkerheten,

9) ur befolkningsdatasystemet och om sådant som avses i 13—17 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009),

10) från teleföretag som avses i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation i samband med nödmeddelanden identifieringsuppgifter för anslutningar och information om mobilteleapparaters läge, om abonnenter och användare samt om installeringsadresser enligt vad som närmare föreskrivs i 35 § i lagen om dataskydd vid elektronisk kommunikation samt i 97 och 98 § i kommunikationsmarknadslagen,

11) ur de personregister som enligt 6 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet har inrättats för polisen,

12) ur gränsbevakningsväsendets datasystem enligt 28 § 1 mom. 2 punkten i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet (579/2005).

Rätten att få information ur de register som avses i 1 mom. 1—7 och 12 punkten är i fråga om datainnehållet och användningsända-

målet begränsad enligt vad som föreskrivs om polismäns rätt att få och använda uppgifter. På motsvarande sätt gäller rätten att få information ur en räddningsmyndighets datasystem endast uppgifter som är nödvändiga för alarmering och bistående av räddningsenheter. Informationen kan lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning, elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt. Innan den tekniska anslutningen öppnas ska Nödcentralverket ge den som lämnar ut informationen en redogörelse för sitt system särskilt med hänsyn till datasekretessen och datasäkerheten samt ge dataombudsmannen tillfälle att bli hörd.

20 §

Utlämnande av information

Ur nödcentraldatasystemet får till inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet samt till regionförvaltningsverket, utan hinder av vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om sekretessplikt lämnas ut information som de behöver för sina övervakningsuppgifter.

Information som avses i 17 och 19 § får utan hinder av sekretessplikten enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet lämnas ut till polis- eller räddningsenheter eller till andra enheter som Nödcentralverket har larmat eller för vilka informationen på begäran har inhämtats. Information som Nödcentralverket har fått med stöd av 19 § 1 mom. 1—7 och 12 punkten får lämnas ut endast till tjänstemän vid polisen eller gränsbevakningsväsendet. Information som Nödcentralverket har fått med stöd av 19 § 1 mom. 8 punkten får lämnas ut endast till räddningsväsendets enheter. I samband med larm från Nödcentralverket ska samtliga larmade enheter emellertid informeras om tid, plats och föremål för uppdraget eller åtgärderna, om uppdragets skyndsamhetsklass och om omständigheter som avses i 17 § 1 mom. 6 punkten samt om de enheter som deltar i uppdraget.

Utän hinder av 2 mom. kan den information om ett larmuppdrag som Nödcentralverket fått från en verksamhetsenhet inom polisväsendet lämnas ut till den polismyn-

dighet som ansvarar för personregistret i fråga. Likaså kan information som tagits emot från en verksamhetsenhet inom räddningsväsendet lämnas ut till en räddningsmyndighets ansvariga registerförare medan information i anslutning till social- och hälsovårdsväsendet som tagits emot från en verksamhetsenhet inom räddningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet får lämnas ut till en social- och hälsovårdsmyndighets ansvariga registerförare. Informationen kan lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning eller elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt.

Bestämmelser om gränsbevakningsväsendets rätt att få information ur nödcentralsdatasystemet finns i 14 § i sjöräddningslagen (1145/2001).

Utan hinder av sekretessplikten kan det i enskilda fall lämnas ut information som behövs för skyddande av liv eller hälsa eller för undvikande av omfattande miljö- eller egendomsskador. I 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om informationsmottagarens tystnadsplikt.

21 §

Användning av utlämnad information

Information som lämnats ut ur nödcentralsdatasystemet får användas endast för avsett ändamål.

22 §

Användarregister

Nödcentralsverket ska föra ett användarregister med hjälp av teknisk anslutning eller elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt över behandling av information i nödcentralsdatasystemet. I användarregistret får lagras följande information

- 1) användarens fullständiga namn och personbeteckning,
- 2) uppgifter som specificerar åtkomsträtten,
- 3) uppgifter om åtkomsträttens innehåll och omfattning,
- 4) uppgifter om begränsad åtkomsträtt eller användningsförbud som en användare med-

delats som påföljd för missbruk av systemets information,

5) uppgifter om den organisation som användaren företräder,

6) uppgifter om beslut eller avgöranden som gäller åtkomsträtt.

Uppgifter som avses i 1 mom. 4 punkten får lagras i registret endast om påföljden för missbruk anges i beslutet eller avgörandet och användaren är medveten om påföljden.

Nödcentralsverket ska förvara information som lagrats i användarregistret i minst två år efter att åtkomsträtten har upphört. Informationen ska avföras senast tio år efter att åtkomsträtten upphört. Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare föreskrifter om användarregistrets informationsinnehåll.

23 §

Användning av användarregistrets information

Nödcentralsverket får använda information som lagrats i användarregistret för att

1) administrera, följa, övervaka och skydda behandlingen av nödcentralsdatasystemets information,

2) klarlägga hur ofta och i vilken omfattning nödcentralsdatasystemets information används och för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna, samt för att

3) säkerställa och förbättra nödcentralsdatasystemets funktion och utreda problem vid användningen av informationen.

Sådana uppgifter om begränsad åtkomsträtt eller användningsförbud som avses i 22 § 1 mom. 4 punkten får användas endast för att administrera, följa, övervaka och skydda informationsbehandlingen.

24 §

Loggregister

Nödcentralsverket ska med hjälp av teknisk anslutning eller elektronisk dataöverföring eller på något annat lämpligt sätt föra ett loggregister över behandling av information i nödcentralsdatasystemet. I loggregistret får lagras följande information

1) identifieringsuppgifter om den organisation i vars namn behandlingen sker,

2) användarens identifieringsuppgifter,

3) namnet på den tillämpning, det program eller den tekniskt självständiga del av en tillämpning eller program som använts eller någon annan uppgift som specificerar dessa,

4) uppgifter om tidpunkter för behandlingen, och

5) de uppgifter eller grupper av data i systemet som behandlats eller varit föremål för behandling.

Nödcentralverket ska förvara den information som lagrats i loggregistret i minst två år från ingången av kalenderåret efter lagringstidpunkten. Informationen ska avföras senast fem år efter att den lagrats. Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om loggregistrets informationsinnehåll.

25 §

Användning av information i loggregistret

Nödcentralverket får använda information i loggregistret för att

1) följa och övervaka behandlingen av information i nödcentraldatasystemet och för att upprätthålla informationssäkerheten,

2) klarlägga i vilken utsträckning information i nödcentraldatasystemet används, samt för att klarlägga uppföljningen och fördelningen av kostnaderna och sköta faktureringen,

3) utreda om informationen i nödcentraldatasystemet är tillförlitlig och aktuell, och för att

4) säkerställa och förbättra nödcentraldatasystemets funktionsduglighet och utreda problem vid användningen av informationen.

5 kap.

Särskilda bestämmelser

26 §

Alarmering

Genom förordning av inrikesministeriet kan det föreskrivas om tekniska system och

metoder som kan användas för förmedling eller alarmering.

27 §

Tjänstedräkt

Nödcentralverkets personal är skyldig att i tjänsten bära tjänstedräkt, om Nödcentralverket inte beslutar något annat med beaktande av tjänsteuppgifternas art eller karaktär.

Genom förordning av inrikesministeriet kan det föreskrivas om tjänstedräkt och gradbeteckningarna.

6 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

28 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om nödcentraler (157/2000) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Om det i andra lagar hänvisas till lagen om nödcentraler, ska i stället i denna lag tillämpas. Vad som någon annanstans föreskrivs om nödcentraler ska efter att denna lag trätt i kraft gälla Nödcentralverket.

29 §

Övergångsbestämmelse om områdesindelningen och nödcentralerna

De nödcentralskretsar och placeringsorter för nödcentralerna som fastställts med stöd av de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande blir samarbetsområden och placeringsorter för nödcentralerna enligt 5 § till dess något annat bestäms med stöd av 5 §.

30 §

Övergångsbestämmelser om personalen

Bestämmelserna i 15 och 16 § samt 20 § 2 mom. i lagen om nödcentraler tillämpas fortfarande efter denna lags ikraftträdande på polismän som är i anställning hos Nödcentralverket.

Personal som är anställd i tjänsteförhållande vid Nödcentralverkets nödcentralsenhet och vid nödcentralerna behåller sina anställningsrelaterade rättigheter och skyldigheter samt sin lön i euro när denna lag träder i kraft.

Polismän som är anställda vid Nödcentralverket i tjänsteförhållande är fortsatt-

ningsvis behöriga för polistjänst eller tjänsteförhållande för viss tid vid Nödcentralverket till utgången av den tid för vilken de utnämnts. Den som är utnämnd till en tjänst som nödcentralsjourhavande vid denna lags ikraftträdande behåller sin behörighet.

31 §

Övergångsbestämmelse om lagring av information

Information som överlämnats till Nödcentralverket börjar i enlighet med 19 § lagras i nödcentralssystemet tre år efter att lagen trätt i kraft.

Helsingfors den 4 december 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Anne Holmlund*